

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Praelectionum Theologicarvm
Tomus ...**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Difficultas I. An sine ullo actu Peccatoris possit remitti peccatum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82982)

Neque valet quod alia virtutes primò non sint depulsiuæ, oppositæ turpitudinis, sed suæ honestatis, collatiuæ; quia etiam alia entia, non sunt primò essentialiter relativa, ut suppono ex Logica, & tamen ipsa Relatio, est primò essentialiter relativa; ita etiam potest dari virtus, primò essentialiter remediatiua; quid enim implicat? Et hæc erit Pœnitentia. *Hoc ergo supposito:*

Dici potest, Pœnitentiam esse Virtutem Abo-

litivam, reparativam, remediativam, peccati, prout est Dissonum Deo, secundum quod est natura Intellectualis. Quod si velis, proportionaliter ad alias virtutes, eandem definire, quæ definiuntur per ordinem ad actus prosecutionis. Dices: illam esse virtutem reparativam & principiatiuam actuum, secundum quod consonant Deo, prout natura Intellectualis est. Addo autem ly Reparatiua propter eam, quæ suo loco de Subiecto Pœnitentiæ dicentur.

DISPUTATIO III.

De objecto remoto Pœnitentiæ; seu de Peccato Remissibili.

Ractauimus jam, de Materiali Pœnitentiæ Objecto immediato; nunc tractabimus de mediato. Et hoc Objectum, est peccatum, quod respiciunt tam actus Prosecutionis; dixi enim

illos procedere secundum suppositionem peccati; quam actus Fugæ, ut jam dictum est. Nè verò, consideratio peccati esset nimis ampla; restringitur ad prædicatum Remissibilis. Hinc agimus de illo, prout Remissibili. Pars huius materiæ, spectat ad materiam de Justificatione, & alia ad materiam de peccatis, nihilominus ex usu Auctorum gravium, huc etiam potest transferri. Est quidem consuetudo, de remissione peccati agere, tractando de effectibus Pœnitentiæ, sed quia exinde infra tractanda lucem accipient, hic commodius subnectetur. Cum autem Media, executione priora sint sine; etiam consideratio Mediorum, ad remissionem peccati ponendam, præcedet, & postea subsequetur ipse terminus intentus, qui est peccati Remissio, vel peccatum remissum.

QUÆSTIO I.

De Mediis Remissionis Peccati.

TRia hic examinabuntur. Necessitas, ponendi actus nostri, ut remittatur peccatum; & Necessitas infundendæ Gratia; & Necessitas favoris Dei, seu condonationis extrinsecæ.

DIFFICULTAS I.

An sine ullo actu peccatoris, possit remitti peccatum?

Sine ullo actu peccatoris, non posse remitti peccatum, pauci docent; hoc est Dominicus Sotus: in 4. Disp. 15. ar. 2. Petrus de Soto: lect. 4. de Pœnitentia. Conradus 1. 2. q. 112. ad 1. Citat. Ripalda pro hac sententia Becanum, de Justificatione Catholi. cap. 3. n. 28. qui tamen oppositum sentit; & illo capite, non habet nisi numeros 6. & ultimò mentem suam in oppositum aperit. Citat etiam Lorcam, sed eum pro opposita, citat post alios Oviedo. Affirmant plures: Suarez, Vasquez, Lugo, Ripalda: disp. vltima S. 24. & plures alii cum Oviedo: de Justificatione Cont. 2. Punct. 9. quibus accessit Esparza de Justificatione quæst. ii. Rosmer --- & alii est autem quæstio de adulto pœnitente; nam infantibus infunditur gratia in Baptismo, justificanturque sine ullo actu.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur argumenta Affirmantis Sententiæ.

I. Argumentum est Vasquez: DEUS potest infundere peccatori habitum gratia, absque ulla dispositione. Ergo & remittere peccatum absque ulla dispositione. Probatur Antecedens ab eodem: Nam ut aliqua forma, vel deno-

denominatio, quæ est in subiecto producta, impediatur contrariæ productionem; aut debet esse talis naturæ, quæ nunquam amitti ullo modo possit; aut debet à potentiore agente conservari, veluti si potentius agens, conservet frigus, contra activitatem caloris, non posset tunc à minus potente, introduci calor. Nihil autem horum est in præsentia; nam & status peccati suapte natura amitti & destrui potest, & à nullo potentiore conservatur peccatum; ut patet: Ergo.

RESPONDETUR dicendo: quod independentem ab omni dispositione possit infundi gratia. An autem sit remittendum peccatum: cum distinctione respondendum esset: Si enim nomine remissionis peccati, intelligatur, quod Deus tunc testetur amorem suum ad creaturam, & ad eam se convertat? in isto sensu remitteretur peccatum, quantumvis nullus intercesserit actus pœnitentis; sed non remittetur, in quantum remissio, dicit, etiam conversionem creaturæ ad Deum; & in quantum dicit abolitionem volitionis habitualis, seu abolitionem ejus, quod est: voluisse peccasse.

Deinde ad probationem dici potest: Retorquendo argumentum. Nam eo instanti, quo Petrus peccat, per Vasquez, non potest ei infundi gratia; item, secundum communior sententiam, non potest determinari subiectum à Deo, ad habendum simul actum amoris, & odii, circa idem objectum; & tamen nec à potentiore agente, conservatur v.g. odium; nec est forma, naturæ suæ inamissibilis. Quod si id referas in id: quia scilicet peccatum, vel amor, est in talibus circumstantiis, in quibus illi tolli non competit; & quod circumstantiæ sint, sicut agens fortius impeditivum, nè tunc ponatur gratia, vel v.g. amor; idem in præsentia dicere poteris, quod peccatum si non ponatur retractatio conservetur à circumstantiis, scilicet non possit illius retractationis, quæ circumstantiæ possunt appellari agens fortius, saltem per accommodationem. Vel dici poterit: Naturam esse peccati, ut nisi retractetur, remitti non possit; remissione, vi cuius non tantum Deus dicatur converti ad Creaturam, sed etiam Creatura convertere sese ad Deum, adeoque, nisi accedat retractatio, non esse amissibilem hanc formam; quæ est non esse conversum ad Deum: licet, non accedente retractatione, possit infundi gratia, esseque DEUS conversus ad Creaturam. Suppono etiam ex dicendis aliàs, posse infundi gratiam & non remitti peccatum. Hinc concessio Antecedenti, Negatur Consequentia.

II. Argumentum est Oviedi citati: Peccatum actuale præteritum permanet secundum esse suum habituale, tantum in obligatione satisfaciendi, sed debitum etiam voluntariè contractum, potest à persona offensa, seu à creditore, remitti, sine voluntate debitoris. Ergo, id in quo habitualiter remanet peccatum actuale

præteritum, potest auferri, sine voluntate peccatoris. Ergo potest sine tali voluntate remitti peccatum. Quod si inter homines, remissio debiti, indiget perfici, per acceptationem debitoris sicut, donatio, per acceptationem donarii; respectu Dei donantis, talis acceptatio necessaria non est; idque ob titulum supremi Domini, quod habet in voluntates creatas, ac proinde, ut illius remissio efficaciam habeat, acceptatione non indiget.

RESPONDETUR negando Antecedens; quod etiam multi Doctorum negant, ut videbitur agendo de essentia peccati habitualis. In nostris principiis inter alia, manet peccatum habituale, in quantum conservatur in aliquo sui; hoc est, in voluntate conservante permanentiam moralem peccati transacti; quæ conservatio exercetur non retractatione. Quod attinet ad Instantiam; dici potest: Debitum voluntariè contractum, posse à creditore remitti, remissione tali, non quâ dicatur actu solvisse, & satisfecisse juri alterius, sed quâ dicatur alter, exercuisse cum illo actum clementiæ, amoris, liberalitatis &c. Et sicut in solutionibus, aliud est creditorem cessisse jure, & aliud actu debitorem solvisse; etiam si enim nihil solutum fuerit, potest alius cedere juri suo; ita & in præsentia aliud est, Deum testari suam amicitiam, & transferre creaturam, in habentem participationem supernaturalis naturæ Divinæ: hocque fieri poterit, sine ullo actu creaturæ; & aliud, creaturam esse conversam ad Deum, & averfam à peccato: hoc enim negatur fieri posse, sine ullo actu peccatoris.

Neque valet, si dicas: Correlativa hæc esse. Debitum remittit creditor. Ergo alius nihil debet. Nam valet quidem: Creditor remittit, ergo nihil illi debetur; sed hæc nihil valet: creditor remittit, ergo debitor solvit. Et sic ut, valet quidem dicere: Petrus amat Paulum, Ergo Paulus amatur à Petro. Non tamen valet dicere: Ergo Paulus amat Petrum. Sic etiam quantumvis Deus collatione, gratiæ, exerceat amorem erga creaturam, & non se avertat ab illa; non sequetur tamen, quod sine suo ullo actu, convertatur creatura ad Deum, & non sit averfa à DEO.

Quod autem dicit, respectu Dei donantis, talem acceptationem non esse necessariam, eo quod sit supremus Dominus; id tantum in eo sensu verum est; quia potest movere creaturam, imò & necessitate, ut ponat suum actum conversionis. Ad eum modum, quo fortior, potest adigere alium, si nolle ad se converti, ut convertatur; sic etiam in præsentia, quia potest Deus facere, ut se liberè convertat peccator; imò & necessitate, ut se convertat; ideo habet dominum nostratum voluntatum; sed non in hoc sensu habet dominium, quasi possit Deus facere, ut sine voluntate propria, cœseat velle hoc crea-

tura, quod Deus vult, adeoque censetur, convertere sese ad Deum, & avertere à creatura, quantumvis nihil velit: censetur inquam id habere ex eo præcisè, quia Deus vult. Et sic, ut quando Prædeterminantes salvant ex eo libertatem, in prædeterminatione, quia scilicet Deus habet in sua potestate actiones nostras liberas, ita ut debeant poni eo modo, quo poni illas vult Deus, vult autem poni, cum prædeterminatione, liberum consensum; dicimus illos contradictoria dicere ut ostensum in prima parte. Sic & in præsentì, implicat, ut ex eo, quia Deus vult creaturam esse averfam à creatura, & conversam ad se, hoc ipso etiam sine ullo suo actu, possit esse, creatura rationalis averfa à creatura, & conversa ad Deum ut infra probabitur.

INSTAT I. Oviedo: Eo ipso, quòd cesset homo à peccato, status peccati jam illi non est voluntarius actualiter, vel virtualiter; quia voluntarium virtuale, non est sine aliquo voluntario actuali.

RESPONDETUR. Esse illic voluntarium virtuale in causa; quia scilicet posita est averfio à Deo, & conversio ad creaturam, quæ est causa illius habitualis peccati, quòd remitti deberet, averfioque illa submoveri conversione, quæ est in potestate peccatoris, supposita gratiâ Divinâ. Rursus quamvis peccatori, status ille peccati, non sit voluntarius adæquatè, & subiectus plenè dominio illius, est tamen, supposita libertate, subiectus ille status inadæquatè voluntati peccatoris, in quantum in illius libertate est, non conversio ad Deum, quæ etiam stat habituale peccatum. Deinde virtuale voluntarium, sicut & virtualis intentio, non requirit actum præsentem, sufficit præteritus; consequenter, & status ille peccati, poterit dici virtualiter voluntarius.

INSTAT II. Peccatuale, vel dicit essentialiter, tanquam constitutivum peccati habitualis, negationem retractationis; idque tanquam rationem formalem adæquatam? vel dicit negationem retractationis, tanquam rationem inadæquatam? aut ad minimum essentialiter includit talem negationem retractationis: Non potest dici, peccatum habituale consistere in tali negatione; quia eâ ablata absque ullo alio, auferretur peccatum; proinde posita attritione, quæ est quædam retractatio commissi peccati, auferretur jam habituale peccatum. Nec potest dici, essentialiam dicti peccati, saltem inadæquatè, vel tanquam aliquid essentialè, dicere negationem retractationis; ob eandem rationem: quia ablato aliquo constitutivo inadæquato, vel aliquo essentiali, tota essentialia auferretur; sicut ablata tantum materia, etiam si forma permaneat, & è contra, compositum auferretur. Quod si negatio retractationis, est extra essentialiam peccati habitualis, debet dari aliud constitutivum illius; quod quodcumque erit, non erit tale, quod au-

ferri non possit, etiam negatione retractationis permanente.

RESPONDETUR. Imprimis, quòd in negatione retractationis inadæquatè idque adhuc ex consequenti consistat peccatum habituale; illà tamen sublatà, necdum auferretur peccatum completè; quia illius completa ablatio, dicit constitutionem subiecti, insuper in esse amari à Deo, & in esse ejus ad quem conversus est Deus; quòd esse descriptum, quia est bonum quoddam, debet esse ex integra causa, adeoque ex suppositione positivorum omnium, ad hoc prærequisitorum. Et licet quidem definatur totum, vel unà parte ablata; si tamen illa definitio totius, sit fundata in aliquo bono ponendo, nisi ponantur omnes partes illius, nec illud bonum ponetur: consequenter nec ponetur definitio adæquata illius totius, fundata in positione boni succedentis. Nam ut scitum est, Bonum est ex integra causa.

In idem recidet si dicas: Ablationem alicujus partis, adferre destructionem totius, si destructio totius, sit malum quoddam, non verò, si sit bonum quoddam. Vel si vis dicere: dixeris: ablata unà parte positivâ, auferri totum positivum; sed ablata unà parte negationis, non est necesse auferri aliam partem negationis. Sic v. g. si quis sit pauper ægrotans, hoc est dicens negationem, & sanitatis & divitiarum, ablata negatione sanitatis, non auferretur hoc ipso negatio divitiarum; potest enim idem esse sanus, & non esse dives. Idem etiam in præsentì dici potest, peccatum habituale esse totum quoddam negativum, adeoque ablata una negationis parte, v. g. negatione retractationis, non erit necesse, auferri totum hoc negativum, quòd est peccatum habituale. Tota ergo responsio in hoc stat: Quia definitio totius positivi, est definitio in non esse, adeoque in malum, quòd est ex singulis defectibus; hinc sublatà vel unicâ parte, definit totum positivum: definitio autem totius negativi, est definitio per esse; nam non esse non definit nisi per esse: si definitio totius negativi, est per esse, est in esse, adeoque in bonum, quòd debet esse ex integra causa, adeoque ex esse positivi utriusque partis.

Deinde ex alio principio responderi potest eidem Argumento: Quòd scilicet negatio retractationis, non sit quidem adæquatè constitutivum peccati habitualis, nec inadæquatè per modum partis; sed quòd sit connotatum necessarium, non tamen primò importatum, nec se solo constituens habituale peccatum: sed insuper, esse necessarium, nè Deus, conservet jus quòd habet ad offendi, commissio peccato; quòd jus exercet negatione condonationis.

Proportionaliter ad prædicta aptatur hæc Responsio: quòd habituale peccatum, dupliciter considerari possit: vel in quantum dicit Deum

Deum non conversum ad creaturam, & sic non respicit actum non retractationis creaturæ, sed negationem conversionis DEI ad creaturam. Vel considerari potest, in quantum peccatum habituale dicit negationem conversionis creaturæ ad Deum; & sic importat negationem retractationis creaturæ ad Deum; & fundatam in actu præterito peccati, gratiæ expulsi. Sublata itaque negatione retractationis, propter positam retractationem reddetur creatura conversa ad Deum, si sit retractatio, qualem pro eo statu requirit Deus; hoc est, si sit pro præsentis statu, facta Contritio, vel Attritio jungatur Sacramento. Si autem sit retractatio, non qualis requiritur; hoc est, si sit Attritio sine Sacramento, erit nonnisi inadæquata, inchoata, & imperfecta conversio.

Noro hinc, in peccato perpetrato duo considerari posse: Primum permanentiam moralem voluntatis in peccato facto, & hæc moralis permanentia peccati, stat in hoc præcisè: voluisse peccasse, ad quod sequitur non retractasse. Et hæc permanentia moralis, tollitur actu, qui sit noluisse peccasse. Secundò, in peccato perpetrato considerari potest offensio Dei; & hæc non potest tolli ab ulla creatura, secundum rigorem iustitiæ; potest tamen, si ponatur requisitus à Deo actus, tolli de congruo; hoc est, vel per actum Amoris, vel actum Contritionis extra Sacramentum; cum Sacramento autem potest tolli, per actum Attritionis. Suppono autem hinc, hos actus requisitos esse, in quantum sunt supernaturalis ordinis.

III. Argumentum est Suarez hinc, Disp. 9. Sect. 2. Actus peccatoris non requiritur ad remissionem peccati, tanquam forma per se ipsam, formaliter excludens culpam; sed tanquam dispositio congrua; & ex natura rei, simul etiam, & ex Divina ordinatione; non repugnat autem, Deum conferre effectum formalem, sine prævia dispositione ad formam.

RESPONDETUR. Actum peccatoris, esse nonnisi dispositionem, ad justificationem, in quantum justificatio dicit conversionem DEI, ad creaturam, quam exercet qualitate supernaturali infusa, quæ appellatur Gratiæ; & ad hoc, non est necessaria retractatio. Sed non est mera dispositio ad justificationem retractatio, in quantum justificatio dicit conversionem Creaturæ, ad Deum, & aversionem à creatura; & in quantum justificatio, dicit depulsionem eorum prædicatorum, quæ in actu inhonesto, ante perpetrato, continebantur. Quamvis autem aliquis diceret, quod actualis conversio creaturæ, sit dispositio, sed necessariò prærequisita; necdum sequeretur, sine illa, absolute loquendo, posse perfici justificationem; dantur enim talia necessaria prærequisita, quæ nec Deus quidem supplere potest: & ita ratio fundandi in relatione; modalitas item, quam aliqui po-

nunt pro dispositione, aut pro connotato ad unionem; negatio item distantie, requisita ad formalitatem Ubi; & ad formalitatem unionis sunt inter prærequisita, & tamen hæc omnia suppleri à Deo non possunt; imò quantumvis Dominus Deus possit facere, ut inter effectum, & principale agens, intercipiatur distantia, vi cuius agatur in effectum, non transmittendo virtutem per medium, quæ distantia potest appellari distantia loci; nihilominus non potest Deus facere, ut intercipiatur distantia inter ipsum passum, & ipsam virtutem; & tamen illa indistantia, est nonnisi prærequisitum agendi, & non ratio ultima. Dabuntur ergo aliqua prærequisita, quæ tamen, nè Deus quidem supplere possit. Porro talis necessitas posset poni in hoc prærequisito, quod est creaturam se convertere ad DEUM.

Proponuntur reliqua Argumenta.

IV. ARGUMENTUM est commune fere omnibus, quod contra responsum hactenus usurpam, & usurpandam, sic formari posset: Etiam in parvulis, datur aversio à Deo, in Capite, hoc est, Adamo; & tamen illa aversio tollitur in illis, sine ullo actu, dum illis confertur Baptismus, & in Baptismo gratia. Ergo & aversio, quæ est in peccato actuali, tolli poterit sola infusione gratiæ.

RESPONSUM jam, quod etiam in adultis, absolute non sit necessarius proprius actus ad hoc, ut infundatur gratia. Quod autem attinet ad paritatem adlatam; Illa pluribus viis solvi potest. *Imprimis.* Quia aversio illa inclusa in peccato originali, nil aliud est, quam actualis disobedientia Adam; in cuius penam decrevit Deus, se non daturum gratiam ejus posteris; & cum non sit actualis aversio posterorum; bene poterit tolli, sine ullo illorum actu & conversione. E contra, quia peccatum proprium, & actuale est, propterea actualis aversio à Creatore, tolli non poterit, nisi per propriam & actualem conversionem. Nec potest ostendi ullum absurdum in eo, quod peccatum in voluntate Adami, tanquam Capitis factum, tollatur etiam sine ulla actuali voluntate, sicut commissum est sine ulla actuali voluntate. Imò proportionatum est, ut contractum sine ulla voluntate actuali posterorum peccatum, tollatur etiam, sine ulla actuali illorum voluntate; est autem absurdum, ut ex infra dicendis patebit, peccatum actu, per propriam voluntatem commissum, tolli & auferri, sine propria actuali volitione; absurdumque est, expelli hoc, quod est voluisse peccasse propria voluntate, expelli inquam per aliud, & non per noluisse peccasse.

Deinde, cum per aliquos peccati originalis prima.

permanentia in posteris, non sit aliud in re, quam negatio iustitiæ Originalis, in pœnam peccati Adami. Ergo cum hæc tollatur infusione iustitiæ Originalis (negatio enim gratiæ tollitur infusione gratiæ) bene etiam dicitur, sine ullo actu, plenam justificationem ab Originali haberi. Sed quia actualis peccati perpetrati permanentia, quam habet moralem, non stat in sola negatione gratiæ; sed etiam dicit, aversionem à Deo transactam, & negationem conversionis ad eundem; fit ut nondum tollatur dictum peccatum, sola infusione gratiæ; sed sicut negatio gratiæ tollitur positione gratiæ, ita & negatio conversionis, tolli debet, positione conversionis. *Rursus* ex eo etiam non convincit Argumentum: Quia diversa est natura permanentiæ peccati Originalis; & diversa permanentiæ, peccati proprii habitualis; aliud enim pro recto & connotato dicit utraque permanentia; ex qua diversitate colligitur: unum posse remitti, sine ullo actu proprio, quantumvis aliud non possit, sine tali actu remitti.

Quod ipsum sic explanatur: Originalis peccati permanentia in posteris, pro Connotato dicit disobedientiam Adami, & conversionem ad creaturam, cuius tamen Adami voluntati, fuerunt alligatæ nostræ voluntates, & simul in recto, seu pro absoluto, dicit in nobis negationem gratiæ in pœnam illius peccati; unde etiam definitivè peccatum Originale est; Carentia iustitiæ Originalis, vel, Carentia justificationis, in pœnam peccati Adami, cui erant nostræ voluntates alligatæ. Jam verò illud connotatum, hoc est disobedientia Adami, non est in nobis, sed in alio & ad aliud. Unde etiam tolli debuit non nostra actuali voluntate, sed in voluntate Adami, cui cum post peccatum infundebatur gratia, & remittebatur peccatum, necesse fuit retrahere suam actionem. Absolutum autem, quod dicit permanentia Originalis in posteris, est negatio gratiæ justificantis denegatæ in pœnam aversionis, quam fecit Caput, & nos in illo, cuius voluntati eramus alligati. Porro, si actio illa aversionis actualis est, nonnisi connotata à nobis, non debuit in nobis tolli; non enim erat in nobis, sed in alio; si non est necesse illam tolli in nobis, non est necesse nos converti, conversione nostra actuali, quæ sit in nobis. Quia tamen in nobis, est etiam absolutum illud, quod est pœna & effectus illius aversionis in alio actualiter præcedentis, hic effectus in nobis tolli debet: quæ pœna & effectus, qui est negatio gratiæ, tolli debet positione gratiæ; nam negatio A, non potest tolli nisi positione A: jam autem peccati nobis actu commissi permanentia habitualis, connotat in nobis actionem præteritam, & simul etiam dicit in recto negationem gratiæ in nobis, cumque utrumque hoc in nobis sit & non in alio habitualiter, hinc fit ut utrumque hoc, tolli in nobis, debeat,

& sublata negatione gratiæ, per positionem gratiæ, tolli adhuc debet, voluisse peccasse, per positionem: Noluissim peccasse.

Hactenus dicta de peccato Originali. In nostris principiis, paulò aliter proponi deberent; sed placuit disparitatem dare, quæ esset conformis ad principia eorum, qui Originale, secundum phrasim Patrum explicant per Carentiam iustitiæ Originalis, ne adferendo disparitatem, nova difficultate responderetur. Facile autem erit colligere, quid sit in nostris principiis dicendum? ex iis, quæ adferentur tractando de peccato habituali.

Sed insuper, ad adlatam paritatem aliter? Respondetur *Imprimis*: ex auctoritate Patrum. Nam in Tridentino (qui locus inferius stabilietur) docetur, Justificationem adultorum fieri per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum; & quia voluntarium, non est sine ullo actu; nec Justificatio illorum fieri, sine ullo actu. Jam autem non dicit Justificationem parvulorum, fieri per voluntariam susceptionem gratiæ. *Deinde* Aversio, & Conversio, debent inter se proportionari; cumque Aversio Originalis, sit Aversio nonnisi in Capite, & non est Aversio exercita, in & ab ipsismet, v.g. infantibus; etiam Conversio illa, nonnisi in Capite poni debuit, & non est necesse illam poni in ipsismet posteris, potestque dici Conversio hæc facta esse in Capite Christo Domino, qui appellatur Caput hominum & Angelorum, & simul mundum sanctificans in se. Et sicut nostræ voluntates, erant alligatæ Adamo; ita & nomen nostrum, seu ut nomine nostro fieret satisfactio à Christo Domino, erat quædam adligatio nostrorum nominum, quæ, ut salvaretur, (in materia de Incarnatione supponitur) Redemptorem debuisset esse hominem; quantumvis hæc alligatio, præter alia, in hoc diversa sit rationis, quia executio illius alligationis voluntatum nostrarum in malum, exemplo habet effectum ex quo nascimur, effectum autem illum, quod nomine nostro oblata sit satisfactio, est necesse nonnisi adhibita Sacramenti Baptismi, vel in re, vel in voto, susceptione, perfici. Hæc disparitas fundamentum habet in S. Th. 1. 2. q. 113. art. 3. ad 1. Verba sunt S. Doctoris. *Sicut peccatum Originale, à quo justificamur non propria voluntate ad eos pervenit, sed per carnalem originem, ita etiam per spiritualem regenerationem, à Christo, in eos, gratia derivatur.* Denique dici posset; distinguendum esse Antecedens. Sine ullo actu tollitur aversio Originalis, Justificatione, quâ dicatur se Deus convertere ad parvulum. Concedo Antecedens. Justificatione, quâ dicatur esse conversus peccator. Nego. Aversio etiam ipsa distingui deberet: sunt enim parvuli aversi à DEO in capite, sed non aversione per exhibitionem proprii actus diffoni Deo. De hoc

*(e)

hoc

hoc proposito sic discurret Augustinus de peccat: & meritis, lib. 1. cap. 19. *Dicit aliquis, quomodo ergo & ipsi vocantur in penitentia? nunquid tantillus posset aliquid penitere? Huic Respondetur; Si propterea Penitentes dicendi non sunt, quia sensum Penitendi nondum habent; nec fideles dicendi sunt, quia similiter sensum credendi nondum habent. Si autem propterea recte fideles vocantur, quoniam fidem per verba gestantium quodammodo profitentur? Cur non prius penitentes habentur, cum per eorum verba gestantium, Diabolo, & huic saeculo, & iurare monstrantur? Totum hoc in spe fit, vi Sacramenti, & Divina Gratiae, quam Dominus donavit Ecclesiae.* En Augustinum, actum fidelis & penitentis, revocantem, in actum alterius.

V. Argumentum est ex iis quae adfert Esparza. Subjectum, quod praecedente idonea dispositione, recipit connaturaliter aliquam formam, ejusque effectum formalem, necesse est, ut secundum se praecise consideratum, habeat incompletionem respectu ejusdem formae; peccator autem adultus, praevia dispositione supernaturali, recipit gratiam habitualement. Ergo idem secundum se consideratus, habet incompletionem ad eandem. At virtus Omnipotentis Dei, potest explere incompletionem creaturarum, operando supernaturaliter. Ergo & Deus infundere gratiam adulto, sine ulla dispositione.

RESPONDETUR. Concedendo primum Syllogismum totum. Concedendo item subsumpti Antecedens; Consequens autem distinguo: quod scilicet adulto, infundi possit gratia, sine ulla dispositione, vi cuius Deus convertatur ad creaturam, idque exerceat collatione gratiae. Sed ex hac infusione non fieri, ut per illam praecise reddatur Creatura conversa ad Deum, & averta a creatura. Negatur item, quod ad hoc, ut dicatur aliquis conversus, habeat incompletionem, ut id fiat per aliam formam, quam per actum proprium.

INSTATI. Esparza: Quando aliquis ad Sacramentum accedit nonnisi attritus, accedente gratia Sanctificante, ex vi Sacramenti, redditur perfecte justus, & recedens a priori aversione, & conversus perfecte ad DEUM. Ergo gratia habitualis, continet in se, & communicat ei, qui prius erat peccator, perfectam cessationem, prioris aversionis a DEO.

RESPONDETUR. Quod quando homo redditur, justus vi Sacramenti, cum nonnisi fuerit attritus; redditur in hoc sensu perfecte conversus: quia scilicet Deus, se ad illum convertit, non convertendus vi solius Attritionis; non redditur tamen conversus perfecte, in hoc sensu; quasi actus illius; per hoc reddatur melior in se, & perfectior in se; semper enim manet in se, cum praedicatis Attritionis: consequenter gratia habitualis continebit in se perfectam conver-

sionem; non quod actum illius suppleat; nec quod addat illi aliqua praedicata intrinseca; sed juvando nonnisi illum. Quod si inquiras: Cur sine ullo actu, non possit plene justificari penitens? & tamen possit justificari sola Attritione cum Sacramento. Ratio reddi potest ex dictis: Quia cum justificatur sola Attritione cum Sacramento, ostenditur conversio illius ad Deum, & ostenditur depellantur praedicata inhonestatis, inclusa in actu peccaminoso perpetrato, quod ostendi non potest: qui fiat sine actu peccatoris?

INSTAT II. Idem: Substantia quaelibet rationalis, independentem ab omni sua appetitione elicit, & libera electione, est intrinsece secundum suam naturam ordinata, ad ultimum suum finem. Ergo independentem ab omni sua dispositione, informabilis per formam, inclinationem in ultimum finem; estque proinde capax, suscipiendi effectum proprium talis formae, dummodo non habeat in se actualiter inclinationem, ac deordinationem contrariam. Consequentia Probat: Quia unumquodque secundum suam substantiam, est capax formae, & effectus formalis, perficientis ordinationem, & inclinationem intrinsecam; si non sit impeditum per formam contrariam, actualiter sibi existentem; talis autem est habitualis gratia, & ex peccato habituali nihil remanet actu inclinans in contrarium, ac deordinans.

RESPONDETUR. Conformiter ad jam dicta: Concedendo totum. Quia non negatur: posse sine ulla dispositione infundi gratiam a Deo, quae est inclinativa ad ultimum finem, per quam Dominus Deus convertat se ad creaturam; sed negatur; illa gratia, convertendam esse actu, ex parte sua, creaturam ad Deum, tanquam ad ultimum finem; & depulsuram inhonestatem disordinationis, inclusam in eo, quod est voluisse peccasse: quae licet non maneat physice simpliciter, manet tamen physico moraliter, ut postea explicabitur. Deinde, quavis unaquaqueque substantia, sit capax formae & effectus formalis, perficientis ordinationem suam intrinsecam, id tamen verum est, si cetera sint paria. Et sic, v. g. ordinatur homo ad amandum bonum, numquid ne in ordine ad hoc perfici potest a Deo, ut sine ullo suo actu, dicatur amare Deum? atque autem repugnat, sine ullo actu amare Deum, atque sine ullo actu, esse conversum ad Deum ex parte sui.

INSTAT III. Justificatio remissioque peccati, in hoc essentialiter stat, quod homo permanentem ac habitualiter ordinetur ad ultimum suum finem; hoc autem habetur per gratiam habitualement, & non per aliquem actum justificati, alias dispositio peccatoris, non solum esse dispositio, sed & forma partialiter justificans.

RESPONDETUR. Per gratiam habitualement inde-

independentem ab actu proprio, habitualiter in hoc sensu converti peccatorem, quia scilicet illa posita, habetur principium, vi cuius, se convertere possit ad Deum; sed non habetur habitualis Conversio, vi cuius, dicatur se iam convertisse ad Deum. Porro Justificatio accepta prout eam accipit Tridentinum pro conversione Dei ad creaturam habetur sine ullo actu. Sed nego haberi posse Justificationem sine ullo actu, si sumatur etiam pro conversione creaturæ ad Deum; non repugnat autem illam conversionem, diverso respectu esse dispositionem, ad justificationem, (sumptam scilicet pro conversione Dei ad creaturam) & diverso respectu, esse quandam formam depulsivam peccati. Ad eum modum, quo formæ substantiales partiales, habent rationem dispositionum, & formarum; imò & omnes formæ accidentales, ita sunt dispositiones, ut simul sint formæ.

VI. Argumentum est Tanneri, Disp. 6 de gratia Dub. 4. Gratia sanctificans seipsa justificat hominem, ipsa conversione actuali; in genere causæ formalis, minime concurrente, ut videtur est in Trid. Sess. 6. can. 7. ad quid ergo requiratur actus proprius?

RESPONDETUR. Quod justificatio, prout justificatio est, dicta talis, sine addito, importet conversionem Dei ad creaturam; quam Deus exercet infusione gratiæ; & hæc habetur sine ullo actu, sed tamen negatur: Justificationem, sumptam etiam pro conversione creaturæ ad Deum, haberi posse, sine ullo actu; hinc, ut jam innui; docet Trid. perfici justificationem per voluntariam susceptionem gratiæ.

INSTAT Idem: Remissio peccati, non est opus peccatoris, sed opus Dei. Ergo per se non pendet à voluntate peccatoris.

RESPONSUM jam: Remissionem peccati, inquantum dicit conversionem Dei ad creaturam, esse opus Dei; conversionem autem creaturæ ad Deum, esse opus peccatoris, gratia Dei adjuti; ut in simili dicit Augustinus: *Non ego solus, nec gratia Dei sola, sed gratia Dei mecum.*

Quando autem dicit Ripalda citatus: posse hominem remittere offensam sibi interrogatam, quin offendens illam retractet; id jam supra explicatum est; quod scilicet tum sine ullo actu offendentis remittenda sit offensam, remissione, quæ reddatur offensam conversus ad offendentem; sed non potest homo remittere offensam, sine ullo actu offendentis, quæ remissione reddatur offendens, conversus ad offensum.

VII. Argumentum est Commune, cum aliquibus paritatibus. Si mortale peccatoris, implicat remitti, sine actu illius? vel id implicat ex ratione mortalis? vel ex ratione mortalis talis? vel aliunde? Nullo ex his modo implicat. Non primo; Quia defacto Originale, parvulis remittitur, sine ullo eorundem actu.

Non etiam ex vi mortalis talis: Quia in hoc nulla est implicancia.

RESPONDETUR. Quæ sit implicancia, nè actuale peccatum remittatur in sensu inculcato, sine ullo actu, colligi poterit ex dictis, & infra dicetur. Cur autem Originale, sine ullo actu, remitti possit: explicatum supra.

I. PARITAS est: Si peccator aliquis, ad unionem hypostaticam assumeretur, hoc ipso justificaretur formaliter. Et, si aliquis in mortali, ad visionem raperetur, hoc ipso formaliter justificaretur.

RESPONDETUR. Si unioni hypostaticæ addatur Amor, sequens visionem beatificam, debitam unito hypostaticæ, tunc justificaretur peccator, ita ut simul dicendus esset, esse conversus ad Deum; præciso autem amore, justificaretur non nisi, conversione Dei ad eundem. Idemque dicendum est, si raperetur ad visionem. Et nè dicatur ille DEUS peccator ratione naturæ, quæ peccavit, necesse foret omnino dari illi actum retractionis. Sed de hoc inferius; aliquid enucleatius. Ubi de subiecto Pœnitentiæ virtutis; & de ipso objecto difficultatis. Videatur Materia de Incarnatione, de impeccabilitate Christi.

II. PARITAS est: Potest dormiens in mortali, justificari per Martyrium sibi voluntarium, ex præcedente somno; affectu, sine ulla de eodem peccato Pœnitentia.

RESPONDETUR. Negando, talem, sine ulla de peccato pœnitentia, fore Martyrem. Est Conclusio satis communis, ut videre est, apud Koninck, q. 66. num. 140. Et Ratio est, quia non firmiter promittitur peccati remissio, martyrio afficiendis, quam baptizandis; & tamen baptizandi, tenentur elicere actum, ad minimum Attritionis, de suis peccatis; quam Attritionem ita elevat quodammodo, Martyrium, atque eadem elevatur à Sacramento.

III. PARITAS est ex Rosmer: votum, itemque juramentum, tam est essentialiter voluntarium, quam sit peccatum, & tamen potest relaxari absque ulla retractione votantis, aut jurantis; imò, si actus propriæ Conversionis, sit necessarius ad justificationem, ille solus justificare posset; quod ipsum Probatum alia Paritate. Quia voluntas consecrandi, & applicandi Missam, desinit perseverare moraliter, per hoc præcisè, quod Sacerdos mutet suam voluntatem. Ergo etiam peccatum, per hoc præcisè destruitur, quod peccator retractet suam voluntatem; & tamen id falsum est.

RESPONDETUR. Quod quando fit relaxatio voti, vel juramenti, quantum est ex parte relaxantis, ille exhibet favorem; non sequitur tamen quod is qui relaxatur, censeatur se avertere à suo voto, & convertere se ad suam libertatem, pristinam; sic etiam potest DEUS,

ex parte sua convertere se ad creaturam, eamque conversionem infusione gratiae exercere, independenter à conversione illius, necdum tamen tunc erit & denominabitur creatura conversa. Quod attinet ad illam Paritatem de Intentione conficiendi Sacramentum. Negatur Consequentia. Quia intentio, v. g. consecrandi, non stat alio, quam voluntate consecrandi; jam autem remissio peccati, non stat sola retractatione; sed etiam conversione Dei ad creaturam; ut jam inculcatum est, quæ tamen non habetur præcisè, posita retractatione peccatoris.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur Argumenta Sententiae Negative.

I. ARGUMENTUM est. Si absque ullo actu peccatoris, posset illi remitti peccatum; eo casu, & remitteretur peccatum; & non remitteretur; remitteretur quidem; quia infunderetur gratia, non remitteretur autem; quia tamdiu peccatum non remittitur, quamdiu manet habitualiter; tamdiu autem manet habitualiter, quamdiu non retractatur.

RESPONDET quidam ex Lugone citato Disp. 7. num. 110. & ex Ripalda citato, num. 365. Duplici sensu dici posse, quod peccatum habituale maneat. *Primo.* Quatenus actio, quæ fuit physicè, & jam præterit, ita prudentum iudicio, reddit exosum odibilemque Deo, ac si actu esset. *Secundo.* Quatenus peccantis voluntatem, ita, prudentum iudicio affectam constituit, ut si de facto peccatur interrogaretur: approbaret quod facit. Priori modo habituale peccatum, tamdiu manet, quamdiu non remittitur; secundo autem modo, eò usque manet, quousque non retractetur. Et quidem priori modo manens, maculat peccatorem; non item manens secundo modo; non enim odio quisquam habetur, propter id, quod solum, posita conditione committeret. Deinde, hæc permanentia secunda, solum est, iudicio prudentum, probabilis; fortè enim, quantumvis interrogaretur, non complaceret sibi in illo peccato. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT I. Quia non dividit adæquatè permanentiam peccati habitualis. Nam præter illas duas acceptiones, est hæc permanentia peccati habitualis, primaria ut ita dicam, considerationis; quod scilicet, eadem actio, quæ præterit, censeatur moraliter manere, & servare habitualiter peccatorem aversum à Deo, & conversum ad creaturam; quod quidem prius est, quam illum esse odibilem Deo, vel paratum complacere sibi in peccato. Hinc illa priori acceptione sublatà per Dei condonationem, restabit adhuc tollenda hæc alia; hæc

autem permanentia, stat in hoc: quod est voluisse peccasse; id autem non apparet, qui tolli possit, quam per, *vellem non peccasse*, adeoque per proprium actum.

NON SATISFACIT II. Quia si posterior acceptio peccati, quam recenset responsio, non esset solum hypothetica, revera commacularet animam; nam ex eo solo præcisè, non illam commaculat, quia est intra ordinem conditionum, quæ nihil ponunt in esse. Ergo illa non retractatio, & permanentia habitualis peccati, tertio loco numerata, cum non sit quid merè conditionatum; est enim aversio à Deo habitualis, plane atque si actu exerceretur; maculabit animam, quæ non apparet qui tolli possit, sine mutatione voluntatis per actum.

Deinde ea quæ sunt conditionata, duplicia sunt: Alia, quæ non fundantur supra aliquod absolutum exercitum, vel præsens, vel præteritum; & talia non fundant titulum laudabilitatis, vel vituperabilitatis; & Ratio est, quia neque in se, neque in aliquo sui, de potentia transferunt in actum. Alia autem sunt hypothetica quæ habent aliquod absolutum fundamentum, ut cum transacta intentione baptizandi baptizaturus, si interrogaretur, paratus esset respondere: quod velit baptizare. Tale esse conditionatum, potest mereri laudem vel vituperium. Ergo etiam & hypothetica illa approbatio peccati, fundata super præteritam volitionem peccati, erit vituperabilis; quæ tamen, ut dictum in responsione est, tolli non potest, sine retractatione propria, adeoque sine illa, nec habitualis vituperabilitas peccati, tolli potest.

NON SATISFACIT III. Quia, quantumvis respondere posset is, qui non retractavit peccatum, pro contrario; adeoque non complacere sibi in peccato: id tamen non est ex vi dispositionis, quam habet titulo peccati transacti & non revocati. Ergo prudenter, ex vi illius status, formari debet iudicium approbatoriae voluntatis, contra quam assuimebat responsio; quantumvis autem prudenti iudicio humano, non satis appareat, quomodo responsurus esset peccator, si responsio spectetur in illa meti ipsa, hoc enim solus Deus novit scientia conditionalium, apparet tamen, quid responsurus esset, attendendo præcisè ab statum, quem habet non retractati peccati, vi cuius, & stando in illo, deberet approbare peccatum.

RESPONDET II. Rosner ex Ripalda, & ex de Lugo, notatque Aliquam rem tripliciter posse permanere. I. Permanentia habituali, quasi physicà. II. Permanentia morali. III. Permanentia virtuali. Habitualis permanentia stat voluntate præterita, non retractatà, Sicis, qui habuit animum occidendi alium, tamdiu censeatur in illo permanere, quamdiu non retractat. Virtualis autem permanentia est, ratione cuius, aliquid

aliquid producit, aut fit. Perseverantia autem Moralis est, quatenus res ita se habet in ordine ad denominandum subiectum, ac si physice præsens esset. Jam verò fieri potest, ut aliquid permaneat moraliter, quamvis non permaneat habitualiter, quasi physice; & è contra, potest permanere habitualiter, & non virtualiter. Illustrat id exemplo voti: Si enim Pontifex dispense in voto, ignorante vovente, non manet moraliter votum, in ordine ad eosdem effectus, quos causaret non dispensatum; manet tamen habitualiter, quia non est retractatum: è contra si non dispenderet Pontifex, & vovens retractaret, permaneret moraliter, non habitualiter. Sic etiam in præsenti, quando Deus condonat peccatum non retractatum, peccatum permanet habitualiter, non tamen permanebit moraliter, in ordine ad reddendum hominem odio dignum: si verò sit retractatum, & non condonatum, permanebit moraliter, non habitualiter. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT I. Quia ex ea clare colligitur: peccatum habituale manere, si non retractetur; nè verò recurrat ad hoc, quia non manet moraliter, Deo condonante offensam. Contra erit; quia permanentia illa habitualis quasi physica, reddit vel laudabilem, vel odio dignum illum statum; nam laude est digna, non retractata voluntas vivendi bene: & odio digna, non retractata voluntas occidendialium. Cur ergo peccatum non sequetur hanc classem odio digni, titulo solius permanentiæ habitualis, quam tamen agnoscunt prædicti, tolli non posse, nisi retractatione? Ergo nisi ponatur retractatio, erit adhuc Objectum illud, odio pignum Divino.

NON SATISFACIT II. Præcisa hæc formalitas non revocandi peccatum, est odio digna; est enim habitualis continuatio ejusdem actionis pravæ, & retentio status mali. Ergo cum, dicto casu, maneat habitualiter peccatum, manet objectum odio Dei dignum, quousque non tollatur illa habitualitas, quam responsio assumit non auferri nisi retractatione.

NON SATISFACIT III. Quia ut ex decursu patebit, hæc triplex divisio permanentiæ, patitur suas difficultates.

RESPONDETUR III. Eidem Argumento: sine ullo actu remittendum esse illud peccatum, remissione, quâ dicatur Deus se convertere ad creaturam; non verò remissione, quâ ipsa creatura, se convertat ad Deum.

II. ARGUMENTUM est ex variis Paritatibus.

I. PARITAS est. Non potest Deus creaturam reddere averfam à se, sine ullo actu peccatoris. Ergo neque conversam.

RESPONDETUR Communiter. Esse creaturam averfam à Deo, est fieri peccatorem;

DEUS autem neminem potest facere peccatorem; hoc enim repugnat Deo, jam autem converti ad Deum est bonum aliquod, adeoque, si cætera sint paria, tale, quod à Deo reduci possit in actum.

II. PARITAS est. Actus bonus præteritus, reddit hominem habitualiter bonum, dum non retractatur, nec ejus bonitas habitualis tolli potest, voluntate extrinseca alterius. Ergo & actus malus præteritus, reddet hominem habitualiter malum, nec ejus habitualitas tollitur voluntate extrinseca alterius.

RESPONDET Ripalda citatus retorquendo Argumentum. Sed retorsiones, sunt potius propositiones difficultatum non connexarum.

Retorquet autem sic: Bonitas habitualis, actus præteriti, non exstinguitur supervenienti peccato, quin redeat integra, supervenienti gratia. Ergo nec gratia habitualis, exstinguitur per peccatum superveniens, quin redeant omnia peccata. Extrinseca item Dei prohibitio, reddit ex actu indifferente, malum; neque tamen potest reddere bonum. Obsequium item exhibitum Principi, non tollitur sola voluntate principis. Ergo nec Offensa. Itaque inter bonitatem & malitiam habitualement, non est adæquata proportio. Disparitatem autem universaliter assignat: quia scilicet perseverantia moralis malitiæ, potest pendere à voluntate alterius, ex qua non pender bonitas. Addit Deum contra malitiam moralem, duplicem habere potestatem: & vindicativam, & remissivam; respectu autem bonæ operationis, habet potestatem non nisi remunerativam. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT I. Quia, ut jam dixi, hæc retorsiones, excepta ultima, non tam sunt retorsiones, quam propositiones difficultatum, non connexarum; quid enim habet ad præsens reviviscencia boni, vel reditus mali operis? quid item: an actio indifferens possit reddi mala? &c. quod autem recurrit ista ostendere, quod non æque se habeant, opera bona & mala, id ad præsens non facit; non enim paritas illa vult omnimodam similitudinem boni & mali, ponendi vel auferendi. Illa retorsio de principe condonante offensam, facit ad præsens, sed ex dictis supra solvitur.

NON SATISFACIT II. Quia reddit paritas: Non potest bonitas actus, pendere à voluntate alijs, ut tollatur alio volente. Ergo nec malitia tolli poterit, alio volente.

NON SATISFACIT III. Non habet Deus respectu operis boni voluntatem duplicem remunerandi, & ponendi volitionem independentem à voluntate. Ergo nec habebit duplicem voluntatem, vindicativam & remissivam peccati, independentem à voluntate, vi cujus censeatur pœnitens, jam non velle habitualiter peccatum.

*(c) 3

RESPON-

RESPONDETUR aliter. Quod etiam peccatum habituale, sine ulla retractatione remitti non possit, ita, ut dicatur convertere sese creatura ad Deum, sicut etiam imputari non potest actus bonus, si illum non eliciat voluntas. Et sicut potest dari premium actus boni, sine ullo actu; ita & infundi gratia, sine antecedenti retractatione, sed non dicitur tunc peccator convertere se ad Deum.

III. ARGUMENTUM est. Si sine ullo actu peccatoris, posset illi infundi gratia, tunc æquales in malitia, possent ita constitui, ut unus diligatur, & alter odio habeatur. Nam uterque esset non retractans, & tamen alteri non retractanti, infusa gratia, hoc ipso afficeretur DEUS.

RESPONDETUR. In suppositione, in qua proceditur, non fore illos æquales simpliciter, quia alterutri infunderetur gratia, quæ eum redderet Deo amabilem. Jamque ille, cui infunderetur gratia, non haberet malum Dei à se averſi, consequenter, non esset æqualis in malo alteri, à quo Deus averſus.

Punctum Difficultatis 3.

Deciditur Quæstio.

PRÆMITTO I. *Conversionem Creaturæ ad Deum, significare actum vitalem Creaturæ rationalis, quo se ad Deum convertit.*

RATIO I. Quia per Conversionem Creaturæ ad Deum, talem actum intelligit Scriptura. Sicut Petr. 2. *Conversus estis nunc ad pastorem, & Episcopum animarum vestrarum.* Ubi loquitur Apostolus, de fide credentium, & illorum patientiâ, & virtutibus, ad quas illos exhortatur Princeps Apostolorum.

RATIO II. est: Quia quando S. Thomas dicit, *Hominem, in primo usu rationis, obligari, ut se convertat ad Deum;* id Conversionis, significat illic actum vitalem, & non infusionem gratiæ, quæ saltem in parvulis Christianorum, lupponitur præcedere.

RATIO III. est: Quia Conversio Creatoris, ad Creaturam, significat actum Dei vitalem; Conversio item vel physica naturalis, qualis est dum luna convertit se ad solem; vel physica moralis, quæ oratione dicitur Ecclesiastes convertere orationem ad Auditores, &c. important motum converti. Ergo etiam Conversio voluntatis creatæ, erit motus ejusdem.

Neque valet quod dicit Aliquis: quod, si sit homo averſus à sole, sufficit ut sol se ad illum convertat, non verò ut ille se convertat ad solem; non valet inquam; quia quod dicitur esse hominem illum convertum ad solem, id abusive, & improprie dicitur: nam posset negare ille homo, quod se ad solem converteret; posset autem dicere: Sol est ad me convertus, non ego ad illum; ille me quæſit, non ego illum. Et alias

dum sol incipit illustrare fenestram vesperi, quam non illustrabat mane, dici deberet: fenestra cum domo convertisse sese ad solem, quod nemo dicit; sed solum convertisse se solem versus fenestram. Deinde hæc Conversio materialis, stat nonnisi in tali collocatione partium, quæ habetur sive solus sol se convertat, sive etiam convertat se domus, non talis autem, ut ita dicam, erit constitutio peccatoris, sive ille proprio actu se convertat, sive non; consequenter non habebit rationem converti, nisi proprio actu se in hoc statu constituat. Denique in conversione materiali hominis, duo spectari possunt: Primum ipse terminus & Ubi; hoc cum non sit quid vitale, potest sine ullo actu vitali haberi, adeoque etiam parieti convenire. Et aliud est ipse motus, sive vitalis, sive ab extrinseco, conversivus; hic non potest haberi, nec denominationis ab illo oriunda, sine ullo actu.

PRÆMITTO II. *Aliud esse, Deum esse convertum ad Creaturam, & aliud, Creaturam esse convertam ad Deum.*

RATIO præmissi colligi potest, ex dictis; & insuper ista est: Quia scilicet Conversio Dei ad Creaturam, importat actum liberum Divinum; Conversio autem Creaturæ ad Deum, importat actum creatum; certum autem est, non idem esse actum liberum Divinum, & actum liberum creatum.

PRÆMITTO III. *Possibile esse separari hæc duo: scilicet, Deum esse convertum ad Creaturam, & hanc esse convertam ad Deum.* Ut etiam innuit Lugo, Disp. 5. num. 87.

RATIO II. Præmissi est: Quia id non implicat contradictionem. Et certe, non implicat, ut positò, quod actus Contritionis non sit forma justificans; ponatur Contritio in anima, & tamen non infundatur illi forma justificans gratia. Ergo jam poterit esse Contritio, quæ est Conversio Creaturæ ad Deum, & non poni gratia, quæ Deus per communem sententiam, exercet Conversionem sui ad Creaturam: Ex alia etiam parte, fieri potest separatio, quia Oppositi docent, sine ulla actuali Conversione, posse fieri infusionem gratiæ, quæ exercet Deus suam Conversionem ad Creaturam. Ergo jam ista duo sunt separabilia.

RATIO II. est: Quia Conversio Dei ad Creaturam, dicit actum Dei liberum; & Conversio Creaturæ ad Deum, dicit actum liberum creaturæ. Cur ergo hæc duæ libertates unâ necessariiò convenire debent?

RATIO III. est: à pari. Quia in physick potest unus convertere sese ad alium, & non alius ad illum, potest unus esse addictus alteri, & non alter illi, &c. Cur ergo idem etiam in præſenti fieri non poterit. Et saltem ex ratione genericâ, Conversio unius, non est Conversio alterius; consequenter etiam in Conversione justificativa, distinguere ea debebunt.

PRÆ.

PRÆMITTO IV. *in Iustificatione Iusti completa, utrumque hoc perfici debet, ut scilicet & Deus ad Creaturam, & Creatura ad Deum convertatur.*

RATIO I. est: Quia ordinariè Scriptura, quotiescunque de Iustificatione loquitur, utriusque illius Conversionis meminit. Clarus est ille locus Zachar. *Convertimini ad me, & ego convertatur ad vos.* Item Jerem: *Si conversa fuerit gens illa, convertar & ego, & miserebor.* Significat hoc & illa emphasis Christi Domini, quã vult sibi aperiri, quod est creaturam converti ad Deum; & promittit se mansionem facturum, quod est Deum convertere ad creaturam; quæ Conversio exercetur permanentia in fusa gratiæ.

RATIO II. est: Quia Tridentinum Sess. 6. cap. 7. describens justificationem, dicit de ea: quod sit peccatorum Remissio, & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum. Ubi Concilium conjungit infusioni gratiæ voluntariam susceptionem. Et licet quidem meminerit illic Tridentinum, etiam aliorum donorum, quæ tamen ad complendum Justificationem non spectant, id non obest; quia verba Conciliorum, ut sonant, sunt accipienda; nisi aliquod obstat; obest autem dicere: quod Justificationem intrinsecè illa dona compleant; non enim apparet, unde habeant oppositionem depulsivam peccati, cum sint merè non nisi principia supernaturalia actuum; nihil autem obest dicere: compleri Justificationem, in suo genere, per conversionem Creaturæ ad Deum; non quidem, ut compleat, tanquam pars formæ justificationis rigorosè, & antonomastice acceptæ; hæc enim ex Tridentino est sola gratiæ; sed ut compleat, tanquam fortia ex habitualiter non converso, seu potius, habitualiter averso, reddens formaliter conversum. Et sicut cum dicitur homo in communibus principiis reddi amans; per vitalem receptionem amoris, & vitalitas, quæ stat in motu ab intrinseco, & receptio amoris, erit necessaria ad hoc perficiendum; ita cum dicitur per voluntariam susceptionem gratiæ, justificari hominem, & voluntarietas & gratia, erunt de necessitate justificationis.

RATIO III. Est, communis apprehensio justificationis, ita ut nemo etiam ex Oppositis, qui absolute pronuntiant posse infundi gratiam, sine actuali retractatione, dicat eo casu non converti simul peccatorem ad Deum.

PRÆMITTO V. *Conclusionem à nobis ponendam, procedere de justificatione, remissione peccati, conversione, &c. ut cuius, & Creatura sit conversa ad Deum, & Deus ad Creaturam.* Et qui, positionem non nisi unius partis, requireretur; v. g. non nisi conversionem Dei ad Creaturam; hic contraveniret præmissis 4. sed non prædicto Conclusionis. In hoc enim totus punctus difficul-

tatis stat: an sine ullo actu peccatoris, possit ille justificari, justificatione, quæ reddat, & Deum conversum ad peccatorem, & peccatorem conversum ad Deum?

DICENDUM est I. *Possibile peccatum, quod sit impos. de actu remitti, sine ullo actu peccatoris.* Probat. Quia possibile est Deum dicere: *Nolo ita æternitate remittere peccatum, sine retractatione peccatoris.* Ergo erit impossibile actu illud remitti, sine ullo actu peccatoris; impossibile enim est illud fieri actu, quod Deus decrevit non facere tota æternitate. Dixi autem actu: quia illud peccatum, quantum est ex illo, etsi tale decretum non intercessisset, potuisset remitti.

DICENDUM est II. *Accipiendo Remissionem peccati, justificationem, &c. pro sola Conversione Dei ad Creaturam, hæc potest haberi sine omni actu peccatoris.*

PROBATUR I. Omnibus argumentis adlati Puncto primo.

PROBATUR II. Argumento Negativo; Quia scilicet id non implicat. Ex alia parte, ponit Deum in libertate amandi, dominio suorum infundendorum donorum, quæ omnia si non ob sit implicantia tribuenda sunt Deo.

PROBATUR III. Potest Deus ponere gratiam in lapide. Ergo & in peccatore, non retractante Offensam.

DICENDUM est III. *Accipiendo Remissionem peccati, Iustificationem, &c. pro Conversione etiam peccatoris ad Deum, & aversione à Creatura, hæc non potest haberi sine omni actu.* Habet hæc conclusio fundamentum in Auctoritatibus.

Prima sit S. Thomæ hic Quæst. 86. ar. 2. o. verba. S. Doctoris sunt hæc: *Offensa peccati mortalis, procedit ex hoc, quod voluntas hominis, est aversa à Deo, per Conversionem ad aliquod bonum commutabile. Unde requiritur ad Remissionem Divina Offensa, quod voluntas hominis, sic immutetur, ut convertatur ad Deum, cum detestatione Conversionis prædictæ, & proposito emende; quod pertinet ad rationem Penitentia secundum quod est virtus. Et ideo impossibile, quod peccatum alicui remittatur, sine Penitentia, secundum quod est virtus.* Neque valet si ly *impossibile* explices, per ly *de lege ordinaria*, quia impossibile, tunc per ly *Ordinaria potentia*, explicari debet, quando in oppositum urget convictiva ratio; alias cum dicitur, esse impossibile Deum producere Chymaras; intelligendum esset, *de lege ordinaria*; nulla autem convictiva ratio urget, quod possit fieri justificatione sine ullo actu peccatoris, vicijus, etiam homo sit conversus ad Deum. pro eadem Assertionem stat alibi eadem S. Tho. 1. 2. quæst. 113. ar. 1. & magis 3. Ubi ad 2. dicit: *Donum gratiæ, justificantis præcipue, ordinat hominem ad bonum, quod est objectum voluntatis; & ideo ad ipsum movetur homo per motum voluntatis.* Ex quo loco sic potest

est confici argumentum. Justificatio est ordinatio hominis ad bonum, per motum voluntatis. Sed impossibile est, esse ordinationem hominis ad bonum, per motum voluntatis, sine ullo actu voluntatis. Ergo impossibile est, sine ullo actu voluntatis esse justificationem.

SECUNDA auctoritas sit S. Augustini & aliorum Patrum, quas videre erit infra, ubi agitur: An contritio sit forma justificans? Cito aliquas nonnisi S. Augustini auctoritates, quas ad manum licet habere. Explicans illud Psalm. 33. *Accedit ad eum, & illuminamini*, inquit: *ut autem accedas & illumineris, displiceant tibi tenebrae tuae, damna quod es, ut merearis esse quod non es; es iniquus, esse debes justus. Nunquam iustitiam percepturus es, si adhuc tibi placeat iniquitas.* Ita loquitur expositione in Psalm. 99. *Iy autem, Nunquam*, videtur extendi ad omne possibile tempus. Et in Psalm. 102. inquit: *Non sit ante oculos tuos delectatio praeiteriti, sed sit ante oculos tuos damnatio peccati; damnatio à te, remissio à Deo.* Ubi S. Augustinus ad justificationem aequae requirit remissionem à Deo, & damnationem à peccatore. Subdit. *Quanta inquit, ergo miseria est, longe esse ab eo, qui ubique est? esto ergo similis pietate, & diligens cogitatione.* En S. Augustinus conjunctionem cum Deo, quae fit in justificatione tribuit cogitationi diligenti. In Psalm. autem 103. *Ergo anima decora esse non potest, nisi confessa fuerit fœditatem ei, qui semper pulcher.* Ubi S. Augustinus negationi confessionis, subnectit, non posse esse justificatam, quia nec habentem decoram animam. Similia sunt in Psalm. 84. Ubi ait de conversione. *Quid ergo hoc tibi praestitisti, o homo! ut quia conversus es ad Deum, merearis misericordiam ipsius? quia autem conversi non sunt, non sunt adepti misericordiam, sed invenerunt iram.* Huic loco, & antecedentibus, aliisque Patrum Auctoritatibus, inde efficacia additur: Quia Oppositi, ex similibus locutionibus, quae important donationem gratiae: colligunt: Impossibile esse justificari hominem, sine gratia. Cur ergo non colligent; impossibile esse eundem justificari, sine Conversione sua actuali?

TERCIA Auctoritas est Tridentini jam citata, quod dicit nos justificari, per voluntariam susceptionem gratiae; qui locus supra, & propositus & defensus est.

PROBATUR I. Conclusio. Impossibile est transire, à contradictorio, ad contradictorium, sine sufficienti mutatione; ut ostensum est, in materia de Distinctione Modalis; ubi contra Recensionum responsiones, hoc principium ab unâ de propugnatum est. Ergo etiam, à non esse conversi ad Deum, ad esse conversi, transiri non potest, sine sufficienti mutatione. Sed nisi ponatur aliquis retractationis actus in peccatore, non ostendetur sufficiens mutatio. Ergo ille actus poni debet. Subsumpti Antecedens

Probat. Quia si esset aliqua sufficiens mutatio, illa esset positio gratiae in peccatore, quamvis sine ullo illius actu. Sed hæc non est sufficiens mutatio. Quod ipsum Probat. Possibile est Deum esse conversum ad Creaturam, & non esse Creaturam conversam ad Deum; ut dixi in Præmitto 3. Ergo etiam possibile erit infundi illi gratiam, quâ exerceat Deus sui Conversionem ad Creaturam esse conversam ad Deum. Ergo infusio gratiae non est sufficiens mutatio, per quam transeat, à non esse conversi ad Deum, ad esse conversi ad Deum.

RESPONDEBIS I. Dupliciter accipi posse conversionem. Primo, Pro ipso actu vitali. Deinde pro habituali Conversione, quæ sit qualitas conversiva Creaturæ ad Deum; hæc sola posterior requiritur ad justificationem; sufficienterque habetur, per meram infusionem gratiae.

CONTRA est I. Quia habitualis Conversio, ut jam prædictum est, non potest alium habere sensum, nisi unum ex his duobus. Primo, Quod jam se converterit peccator ad Deum, nec Conversionem retractarit. Secundo, Quod habeat in se principium elicativum Conversionis; ad eum modum; quo habitualis amor, stat velin non retractato amore, vel in habitu sed principio amoris. Priori modo accepta Conversio habitualis non est tunc, cum supponitur nullum actum proprium elicere peccator, & antecedentes peccatum Conversiones jam sunt retractatæ per odium Dei positum. Secundo autem modo Conversio habitualis tunc datur, sed non est sufficiens ad hoc, ut dicatur peccator, à non esse conversi, transire ad esse conversi, quia tantum transit, à non esse habentis principium elicativum Conversionis, ad esse habentis principium elicativum Conversionis; hæc autem non quaeritur, de principio ad Conversionem, sed de Conversione.

CONTRA II. Quamvis habitualis Conversio, sufficiens sit ad justificationem, Nego tamen sufficientem esse solam istam, quæ stat in posse converti; sicut enim tunc non debet esse posse justificari, ita & non debet esse posse converti, sed esse conversum actu; quod non explicatur qui fiat sola infusione gratiae. Hinc sic ulterius restauratur Argumentum: Impossibile est transire à contradictorio, ad contradictorium, sine sufficienti mutatione. Ergo & ad esse conversi, &c. Sed mutatio quæ est per infusionem habitus conversivi, vel habitualis, ut tu dicis, conversionis; non est talis, quia potest poni habitus conversivus, & nondum esse creatura conversæ ad Deum, sed tantum potens converti. Et sicut non sufficit posse poni gratiam, sed est necesse illam poni; ita ad justificationem, non sufficit posse poni Conversionem Creaturæ, sed est necesse illam poni.

CONTRA III. Quia illa infusio gratiae, vel reddet etiam Creaturam pro sua parte conversam

nam ad Deum? vel non reddit? si non reddit? Ergo non respondes ad propositum. Si autem reddit conversionem, Contra est quia non implicat contradictionem, poni gratiam, & illam habitalem Conversionem; & tamen peccatorem, non esse conversum. Hæc tertia probatio, solo modo proponend, differt à secunda.

RESPONDET II. Quidam: nisi ponatur aliquis actus retractionis, non ostenditur sufficiens mutatio in transitu, à non esse converti, ad esse conversi: si ly *Converti ad Deum* sit aliquid positivum; secus si ly *Converti ad Deum*, sit aliquid negativum, seu non positivum, quod sciet aliquis averfus à Deo per peccatum, non sit nec censetur averfus habitualiter.

CONTRA. Tum quia, reddit argumentum, per quid transitur à non esse conversi negativè, ad esse cōversi negativè: non ipsa infusione gratiæ; quia possibile est, ut ullā infusā, maneat adhuc positivè averfus peccator; vel si hoc negas, ostendis Conversionem negativam, tenentem se à parte gratiæ. Hic autem quæritur de Conversione, tenente se à parte peccatoris; non repugnat autem ut posita positiva & negativa Conversione peccatoris ad Deum, tenente se à parte gratiæ, non sit conversio, & positiva & negativa peccatoris, tenens se à parte peccatoris; curque hoc non posset esse, ut posita gratiā non sit dicta negativa conversio: hoc probari debuisset. Cuius tamen nulla adferretur ratio, de quo tamen est Quæstio. Et

certe positiva Conversio peccatoris ad Deum, non potest stare in sola infusione gratiæ, sed requirit per respondentem positivitatem actus, qui se teneat à parte ipsius peccatoris. Ergo & negativa Conversio peccatoris ad Deum, non potest stare in sola infusione gratiæ sed requirit negationem, quæ se teneat ex parte ipsiusmet peccatoris, & ratione illius sit, in quo ergo illa stat: Tum quia negativa ista Conversio, vel est mera non averfus actualis à Deo? qualis habetur, quando post transactum peccatum, nihil homo cogitat de peccando; & hæc non est sufficiens pro præsentī cum habeatur etiam tunc, cum non est gratia & iustificatio. Rursus, vel ista negativa Conversio, sic sumpta, est pura omīssio libera? si pura omīssio libera? hæc non datur; si non pura omīssio libera? Ergo sit ratione actus alicujus, adeoque nec erit conversio peccatoris, sine ullo illius actu: vel ista negativa Conversio erit à parte gratiæ, & de hoc non proccedit nostra quæstio; quia gratiā ex sua parte, & positivè convertit ad Deum, & negativè, quia non avertit. Sed est quæstio: quomodo gratiā etiam negativè convertente, hoc ipso reddatur etiam peccator pro sua parte negativè conversus? ditque factum argumentum. Postea illa negativā conversione, tenente se à parte gratiæ, quæ non avertit à Deo, cur non sit possibile pecca-

torem à sua parte, non dicere negationem averfionis à Deo? Tum quia: suppono, quod prius natura, ponatur peccatum, & posterius tollatur gratia; secundum illud, quod Deus, neminem deleat, nisi ipse prius deferatur. Pro illo ergo priori quo intelligitur peccatum, intelligitur etiam gratia licet, Physicè jam non sit; & tamen non intelligitur negativa conversio ad Deum: quia non averfus à Deo, & averfus à Deo, nullo instanti possunt secum non tantum esse, sed nec cointelligi. Ergo apparet negativam hanc conversionem non habet à gratia, siquidem illa, pro illo priori, habitā, non habetur conversio negativa. Rursus, sine ulla infusione gratiæ, potest remitti peccatum, adeoque fieri peccator negativè conversus. Item in statu puræ naturæ. Ergo hæc negativa Conversio non habetur à gratia.

RESPONDET III. Hoc loco propriè non esse transitum, à non esse conversi ad Deum, ad esse conversi; sed potiùs ab esse averfi à Deo, ad non esse averfi.

CONTRA. Quia redit Argumentum: quomodo transeat ab uno contradictorio ad aliud?

RESPONDET IV. Radicaliter seu fundamentaliter conversus redditur homo infusione gratiæ, formaliter autem non averfione, seu negatione averfionis; quæ negatio averfionis est aliquid morale, & ad infusionem gratiæ consequitur: ita ut tunc non reddatur homo, ex averfo conversus, sed ex averfo non averfus.

CONTRA. Tum quia; de hoc ipso quæritur: quomodo transeat ad hanc negationem averfionis? Tum quia, de hoc ipso quæritur: quomodo non possit esse simul gratia, & concurrente negatione averfionis à Deo? Tum quia, non potest ex averfo, reddi conversus, nisi aliquo positivo de linea voluntatis. Ergo & non averfus non potest reddi, nisi per aliquod negativum, quod tamen sit de linea voluntatis, & ut dixi, non potest includi in ipsa gratia.

RESPONDET V. Nihil facilius, quàm hic ostendere mutationem.

CONTRA. Quæritur quæ illa sit?

PROBATUR II. Si sine ullo actu peccatoris, infusā gratiā, redderetur hoc ipso peccator conversus ad Deum, & non solis Deus conversus ad peccatorem; & redderetur conversus, & non redderetur; redderetur quidem conversus, ut supponitur; non redderetur autem, ut probatur. Quia vel redderetur conversus actu suo vitali; vel infusione qualitatis; neutro ex modo redderetur conversus. Non priori; quia supponitur nullum exercuisse actum. Non posteriori modo; quod ipsum probatur. Quia Conversio actualis, vel semel perficitur actu nostro vitali: per se loquendo; ergo jam à nullo, quod vitale non est, produci potest, cum vi denominandi. Ergo nec producta illā infusā qua-

qualitate, denominabitur peccator conversus; sic. v. g. producat Deus qualitatem, quæ est amor Petri, mihi quæ illam infundat, illa qualitas non me denominabit amantem Petri. Item humanitas Christi Domini, non potest reddi sciens scientiâ increatâ. Denique si Petrus & Paulus penetrarent sese ad invicem; itemque Gabriel & Michaël, nihilominus unus non redderetur intelligens, intellectu alius. Quod totum in hoc fundatur: quia nulla denominatio petibilis ab actu vitali, si non producat ab intrinseco, potest denominare subiectum. Ergo & ratio conversi, cum sit vel semel per se desumibilis ab actu vitali, non potest cum vi denominandi haberi, ab extrinseco sibi indita qualitate. Quod ipsum ulterius fundatur, in hoc principio: Quia denominatio ab actu vitali oriunda petitur ab eo, quod est ab intrinseco; si petitur ab eo quod est ab intrinseco; à nullo quod intrinsecum non est, suppleri potest; proficisceretur enim ab eo, à quo petit non proficisci, cum petat proficisci, non nisi ab intrinseco.

Neque valet, si dicas: hanc denominationem conversi, proficisci quidem interdum ab intrinseco, sed non semper; dicam enim: etiam denominationem intelligentis, volentis, &c. proficisci quidem ab intrinseco, sed non semper per; posse aliunde supplere & oriri.

Neque valet si dicas: quod infusio gratiæ denominet Deum amantem, quæ tamen est quid illi extrinsecum; non inquam valet si id dicas, quia exhibitio gratiæ, denominat Deum amantem, eo modo, quo, signum affectus denominare potest, nam in re, Deus denominatur amans, à suo actu interno; ad quam denominationem amantis, censetur transire in circumstantia exhibitionis gratiæ.

Punctum Difficultatis 4.

*Probatum ulterius, & Defenditur
Conclusio.*

CONFIRMATUR Conclusio I. Fieri potest in humanis, ut Petrus convertatur ad Paulum per amorem, nec amor Petri reddat Paulum conversum ad Petrum. Ergo etiam in his supernaturalibus, idem dicendum.

NEQUE valet si dicas: quod amor Petri, nihil producat in Paulo, adeoque non reddat illum conversum. Quia pone, quod Divinitus transferatur amor ille in Paulum; pone item, quod aliquid producat, v. g. Species ad sui amorem requisitas; numquidne ex hoc præcisè dici debebit jam amari à Paulo Petrus? Quid ergo tu speciale ostendis in gratia, vi cuius infusi, oritur, indispensabiliter denominatio conversi, in habente gratiam?

CONFIRMATUR II. Duplex est sententia inter Auctores: Quidam enim censent, quod Divinitus stare possint secum, peccatum & gratia. Ergo etiam stare secum possent saltem Divinitus, gratia, & hoc, quod est Petrum non esse conversum ad Deum, quantumvis Deus convertatur ad Petrum. Ergo aliud quid erit ceteri Petrum. Ergo ut urgebatur, non sufficienter explicabitur, per quid sine ullo actu proprio, censetur reddi, ex non converso ad Deum, conversus ad Deum? Alii autem negant posse secum stare. Contra illos sic formabitur Argumentum: *Bona est hæc illatio, Potest stare gratia, quamvis homo non retractet voluntatem peccaminosam. Ergo etiam poterit stare gratia, cum peccato. Ergo bona etiam erit hæc illatio: si Per te non potest stare gratia cum peccato, Ergo nec stare poterit justificatio, sine retractione, quomodo autem est retractatio, sine ullo actu?*

CONFIRMATUR III. Eo casu, quo sine ullo actu peccatoris, remittitur peccatum, vel tollitur peccatum habituale, vel non tollitur? si non tollitur? qui dicitur justificari? si autem tollitur tunc peccatum habituale? Contra erit quia tolli peccatum habituale, est tolli peccatum non retractatum; sicut enim voluntas habitualis, est voluntas non retractata; ita & peccatum habituale, est peccatum non retractatum, saltem ex consequenti; sed tunc non tollitur peccatum non retractatum, si scilicet nullus ponatur actus, ut supponebat Rosmer; & fundatur in hoc: quia positio actus vitalis non retractati, non potest tolli, nisi alio vitali actu retractante; illa enim non retractatio, est negatio actus vitalis. Ergo tolli non potest, nisi positione actus vitalis. Ad eum modum, quo negatio Intellectionis, non tollitur, nisi Intellectione.

Deinde, quamvis peccatum habituale, non sit solo defectu retractionis, immò, quamvis illud non ingrederetur, illa ipsa duratio in peccato ejusque non retractatio, est inhonesta formaliter; per quid ergo formaliter tollitur? Nam si dicas: Quod si nullus ponatur actus poenitentis retractativus, mansurum sit quidem peccatum habitualiter, sed non moraliter si inquam id dicas. Contra erit: Quia & non manebit, moraliter, & manebit: non manebit quidem, ut dicis, manebit autem, quia illa ipsa duratio non retractati peccati, est inhonesta, & vituperio digna; est chim quasi, ut ita dicam, peccaminose actionis reproductio & continuatio moralis.

PROBATUR III. Rationibus quas Esparza objecit sibi, & illis aptavit solutiones.

I. **RATIO** est. Ex peccato actuali præterito, manet habitualiter ratio voluntatis aversionis à Deo quousque non retractetur; & repugnat metaphysicè, ut auferatur per ullam aliam alterius voluntatem. Ergo et à manet ratio peccati,

peccati, nec potest auferri, per solam Dei voluntatem, præcipue cum ratio peccati, sit indistincta à ratione voluntariæ aversionis à Deo. Antecedens Probatur. Quia voluntarium, est ab intrinseco essentialiter. Ergo repugnat, ut quod est voluntarium, & potest permanere ut tale respectu alicujus, definat esse tale, & reddatur non voluntarium respectu ejusdem per solam voluntatem alterius.

RESPONDET Esparza: Fieri quidem naturaliter non posse, ut quod fuit aliquando liberè volitum, non sit habitualiter deinde voluntarium, quousque non retractetur per actum contrarium; ad fieri supernaturaliter potest, ut esset, atque revocetur habitualiter prior ratio voluntarii, Deo infundente habitum impossibilem, cum ratione actus præteriti, & perfectè dispositivum animi, ad actum contrarium, datà occasione. Hujus rationem dat. Quia Deus dominatur voluntati creatæ, non minus quam causis necessariis, ideoque Divinitus fieri potest, ut nulla præeunte dispositione, ex parte peccatoris, infundatur ipsi habitus impossibilis, cum actu, simili ei, qui præcessit.

CONTRA I. est: Quia hæc Responsio non satis explicat: an repugnet metaphysicè, actum voluntatis tolli, ab alio, quam ab actu voluntatis; vel non repugnet metaphysicè? si non repugnet metaphysicè? redibunt Argumenta superius facta. Et insuper probatur ex eo, Quia alligatio voluntatis, ut ipse loquitur, ad unam partem, non potest formaliter haberi ab alio, quam ab actu voluntatis; sicut nec alligatio Intellectus, per assensum, haberi potest ab alio, quam ab actu Intellectus; ergo & alligatio voluntatis ad non voluisse peccasse, quæ dat sublationem præteritæ voluntatis, non poterit ab alio haberi, quam ab actu proprio. Si autem id repugnet Metaphysicè: Ergo immeritò dicit, naturaliter id tantum fieri non posse. Deinde Concedo posse Deum infundere qualitatem, quæ sit impossibilis cum ratione actus mali præteriti; sed quærere restat: Cur gratia sit talis qualitas? Denique etiam concessio, quod gratia sit impossibilis cum ratione habitatione actus præteriti peccaminosi, & impeditiva, nè ad illam profiliatur; sed quid illa gratia ad hoc extendetur, ut reddat ex non converso conversum; ex averso, non aversum? sicut potest quidem dari qualitas impeditiva, nè homo ponat actum intellectus, sed non potest poni qualitas, vi cuius homo reddatur intelligens, sine ullo actu, ita nec poni poterit qualitas, vi cuius homo dicatur conversus, sine ullo actu. Et certe, illo casu concessio, non ponetur affectus Formalis, sine forma; vel denominatio vitalis, sine actu vitali; quod tamen contingeret, si sine ullo actu redderetur homo conversus. Concedo interim gratiam esse qualitatem dispositivam animi, idque infallibiliter ad actum contrarium

peccato, sed unde illa qualitas erit infallibiliter adlativa, (independenter ab actu, ad quem disponit) denominationis conversi? Si autem inferret etiam positionem actus, jam dabitur quod petit argumentum.

CONTRA II. Quia recurrere in præsentia ad id, quod Deus dominetur voluntati creatæ, nihil evincit. Quod ipsum Probatur: Quia ex eo, quod Deus dominetur voluntati creatæ, inferri quidem potest, ut si non egi, agam: sed inferri non potest, ut si non agam, censear agere. Ergo etiam inferri non potest, ut si me proprio actu non converti ad Deum, censear conversus ad Deum. Rursus Dominium Dei, non prod est ut possim reddi amans, sine ullo amore. Ergo nec potest efficere, ut reddar conversus: sine ulla conversione propria.

CONTRA III. Quia, ut jam dictum est, nullæ denominationes vitales, haberi possunt, sine ullo actu proprio; & si semel, esse conversum, est quid vitale, metaphysicè repugnabit, sine ullo actu haberi conversionem.

RESPONDEBIS: Posse hominem habere divitias, & proprio actu, & si ab alio ditetur. Cur ergo etiam conversio non potest haberi, à proprio actu, & ab habitu infuso? Rursus, potest aliquis accedere ad locum A, & proprio motu, & si in illo loco A ponatur, hinc poterit aliquis esse cõversus, & proprio actu, & qualitate infusâ.

CONTRA dicam etiam: Posse nos intelligentes, & volentes, non tantum proprio actu, reddi. Deinde, disparitas magna est: Quia hoc, quod est me esse divitem, non est unquam denominatio vitalis; sed est id, quod acquiritur operatione aliqua vitali; esse autem me conversum, est vel semel actus meus vitalis, & ab illo denominor. Denique: In accessu duo spectari possunt: Imprimis, Possessio præsentia litatis, seu Ubi, sive illud sit modale, sive formalitas; & hæc non est vitalis; adeoque acquisibilis sine vitalitate. Jam autem conversio peccatoris, est quid saltem semel vitale, adeoque semper. Rursus, in accessu spectari potest ipsa motio, & hæc nunquam potest esse non vitalis; nec potest dari qualitas, quæ sit accessus, sine ullo motu. Et ita nec potest dari conversio, quæ sit sine ullo motu.

Neque valet si dicas ulterius: Posse aliquid moveri ab intrinseco, & ab extrinseco; ut fit in motu projectorum, motu tractionis, &c. Ergo & conversio potest esse, & ab intrinseco, & ab extrinseco. Non inquam valet, si id dicas: Quia Imprimis retorquebo Argumentum dicamque: Posse nos reddi intelligentes, & volentes, etiam ab extrinseco. Deinde, quando dicimur moveri ab extrinseco, non aliud intelligitur, quam nos successivè acquirere, alias & alias præsentia litates; quæ acquisitio præsentia litatum, non est denominatio vitalis, adeoque petibilis ab extrinseco: jam autem, esse peccatorem conversum,

versum, est denominatio vitalis, adeoque non petibilis ab extrinseco.

II. RATIO apud eundem est: Quia repugnat actu justificari, & non desistere ab actu peccandi. Ergo repugnat peccatum habituale justificari, quin justificatus desistat habitualiter peccare; repugnat autem, ut quia est habitualiter peccator, desinat peccare habitualiter, quin retractet propriam libertate priorem actum; quia qui semel voluit actu, semper vult habitualiter idem, dum non succedit actualis retractatio.

RESPONDET Esparza: In hoc esse discrimen, quod peccatum actuale cessare non possit, quin peccator, vel liberè, vel necessariò suspendat suam actionem; peccatum verò habituale, cessare potest, per solam actionem alterius, quia conceptus ejus adæquatus non consistit in solo actu præterito, & in carentia actus contrarii, sed in defectu contrariæ animi dispositionis habitualis, quæ per solam Divinam operationem induci potest, eminenterque retractatur.

CONTRA I. est: Quia redit paritas assumpta: Peccatum actuale cessare non potest, nisi peccator, vel liberè, vel necessariò suspendat suum actum, tamen ab intrinseco. Ergo nec peccatum habituale cessare potest aliter, quàm ab intrinseco. Item, sublatio peccati actualis, non consistit in contraria dispositione, per solam Divinam operationem inducibili. Ergo nec peccatum habituale, cessare poterit, per solam contrariam dispositionem, inducibilem à Deo. Deinde, Concesso, quod peccatum habituale non staret adæquatè in solo actu præterito; stat tamen in esse averse à Deo; sicut justificatio in esse conversi; quæ ergo habebitur hoc esse conversi, sine ullo actu, per solam dispositionem inducibilem à Deo? Rursus sicut ille negat peccatum habituale stare adæquatè in solo actu præterito, moraliter manente, dicemus etiam non stare in contraria illa dispositione inducibili à Deo. Denique, redit quod ante proposui: Non apparet, quæ contraria illa dispositio possit adferre denominationem conversi? sicut nulla dispositio adferre denominationem intelligentis, sine ullo actu; dispositioque illa poterit facere, ne peccetur de novo; sed cur faciet contrarium?

CONTRA II. Quia redeunt Argumenta facta: quæ scilicet ratio conversi, quæ est denominatio vitalis possit haberi, Deo contrariam dispositionem inducente.

CONTRA III. Quia non apparet, quæ salvari possit illa eminentialis retractatio? nam non potest aliquis reddi eminenter intelligens, sine ullo actu. Ergo nec poterit reddi eminenter conversus, sine ullo actu.

III. RATIO est quam ille 6. loco ponit: Justificatio sine ulla dispositione ponenda, seu liberans hominem ab onere sese disponendi, est majus Dei beneficium, quàm si justificetur, præ-

via dispositio; repugnat autem justificatio magis benefica ex parte Dei, quàm quæ de facto datur. Tum quia illa, quæ de facto est, est summum præmium meritorum Christi Domini, præmium autem summi ac infiniti meriti, oportet esse opus summæ perfectionis. Tum quia: ab Augustino appellatur maximum opus Dei. Ergo si sine ulla retractatione, adeoque dispositione peccatoris, fieri posset justificatio, foret illa majus Dei beneficium. Ergo talis justificatio, sine retractatione, est impossibilis; quia est impossibilis justificatio, quæ sit dignior & majus Dei beneficium, præ præsentem.

Hoc argumentum in seipso spectatum, non urget in nostris principiis; sed urget in principiis illorum qui censent esse impossibilem Creaturam, perfectiorem his, quæ de facto dantur; licet imperfectiores dari possent. Sed quicquid sit de hac doctrina, ex alio etiam capite Argumentum non concludit. Quia ut dictum in materia de Incarnatione non est de facto datum summum præmium meritis Christi Domini, nec esse ullum possibile, excepto casu, quo alia persona Trinitatis, assumeret naturam creatam. Quando autem Augustinus Justificationem dicit esse summum præmium, id intelligi debet comparativè ad hæc quæ de facto, & quidem in vita dantur: quia etiam visio beatifica, datur nobis in præmium meritorum Christi Domini; & tamen majus est quid justificatione, utpote finis ejusdem. Videamus sensum de hoc argumento prædicti Auctoris. Itaque

RESPONDET Esparza: Justificationem conjunctam dispositioni peccatoris, majus esse absolute beneficium. Rationem dat; quia actus disponentes, sunt per se boni, & per se peccatoris, utrumque est donum Dei, magisque manifestatur potentia Dei, faciendo hominem cooperatorem sibi in opere justificationis, quàm faciendo eandem per se solum. Et rationem dat; quia causa adæquata alterius causæ & effectus, simul, plus communicat de sua perfectione, quam si causaret eundem effectum per se solum, atque potentia cujusque causæ, commagis manifestatur, quod plus communicat aliis de sua perfectione. Congruit igitur magis dignitati meritorum Christi Domini, ut illi rependatur justificatio adultæ, conjuncta cum ejusdem dispositione prævia, quàm sine ipsa; ostenditurque in hoc, summa absolute ostensio potentia Dei, ut justificatoris. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT I. Quia hic intentio arguentis est, solum quærere de dignitate ipsius justificationis, & non dispositionis; quæ dignior esset, si à solo Deo produceretur; ad ejus productionem, non concurrentibus dispositionibus; & sic dignior est productio verbi gratia, Angeli, quàm forma ignis. Ergo etiam in præsentem idem dicendum, & per hoc non reddetur dignior productio Angeli, si ad illam, per

possibile, vel per impossibile, concurrerent aliquæ dispositiones.

NON SATISFACIT II. Quia destructis dispositionibus organi videndi, major est dignitas restitutæ visionis, & majus circa non videntem miraculum, si producat independentem à dispositionibus. Item major est dignitas actionis creativæ, quàm eductivæ; quia illa prior procedit minùs dependendo à pluribus; & universaliter, quicumque effectus à paucioribus causis dependet, & ex alia parte non deicitur per ignobilitatem prædicatorum intrinsecorum, ille effectus est nobilior, ut patuit instantiâ adlatâ de Angelo. Ergo idem in præsentî dicendum.

NON SATISFACIT III. Quotiescunque de excellentiis res est, tunc attendendum est ad excellentiam principalem. Sed ipsa gratia producenda, est hoc principale. Ergo ad excellentiam illius, est attendendum. Major autem foret illius excellentia, si sola produceretur, ut jam probavi, immediatè à solo Deo. Et si attendatur, quia hîc plura significantur meritis Christi Domini, nempe etiam dispositiones, hæc dignitas, major tantùm foret extensivè: tamen si compareretur hæc dignificatio dispositionum, & dignificatio ipsius gratiæ; major hæc foret solo Deo illam producente, quàm quæ oriretur, ex dignificatione etiam dispositionum; & sic melius est, principem esse excellentius formosum, solùm, quàm illum quidem esse utcunque formosum, & simul utcunque famulum formosum, idque universaliter verum est, quoties minùs principalium dignitas, non est dignificativa magis principalis, ut bene vestiti famuli, significant Dominum. Jam autem dignificatio hæc dispositionum, non attollit justificationem, quàm primò per se intendit Christus Dominus; nec attolletur dignitas Christi, quæ provenit ex dignitate à se dignificatorum; major autem erit, dignitas justificationis à Christo dignificatæ, si exigat independentem à dispositionibus produci.

Punctum Difficultatis 5.

Solvuntur Objectiones.

OBJECIES I. Ad justificationem sufficit sola Conversio Dei ad hominem, Ergo im merito ponitur tertia Conclusio.

RESPONDETUR. Ad justificationem adulti, sufficere solam Conversionem Dei ad hominem, positam in suis prærequisitis. Et sicut sufficit quidem ad esse hominis anima & corpus, nihilominus ad hoc esse hominis, requiritur etiam organizatio debita, sine qua non est, nec dicitur completè homo. Item ad esse filii adoptivi, sufficit gratia & natura Intellectualis, quia tamen hæc gratia in Christo Domino, non po-

nitur cum debitis prærequisitis, non denominat illum filium adoptivum. Jam autem si ponatur gratia sine conversione peccatoris, ponitur sine debito prærequisito. Deinde, negari potest Antecedens; quia si Creaturâ non conversâ ad Deum, fieret justificatio; fieret, ut dictum est, manente peccato habituali; manente discordinatione habituali voluntatis, &c. quæ omnia sunt contra mentem Patrum, ut vidimus supra. Denique, si tu ad justificationem non requiris conversionem peccatoris, nobiscum non disputas; quia nostra Conclusio procedit contra eos, qui docent eo casu reddi hominem convertum ad Deum.

Neque valet si dicas, nos facere tantùm quæstionem de voce; de re enim est quæstio, quærere: An denominationes vitales possint haberi, sine ullo motu denominati? Item de re est quæstio: An discordinatio voluntatis, moraliter permanens ex actu præterito, tolli possit alio, quàm actu proprio, &c. quæ quæstiones non sunt de voce.

OBJECIES II. Non potest esse major Conversio Creaturæ rationalis ad Deum, quàm esse ejus filium, hoc autem habetur sola infusione gratiæ.

RESPONDETUR. Passivam conversionem, vi cuius Deus supernaturaliter communicet sese Creaturæ puræ, non posse esse majorem in hac vita, & pro præsentî rerum ordine, quàm infusâ gratiâ; posse tamen esse majorem activam, vi cuius, pro sua parte, illa etiam, se convertat ad Deum. Nego etiam, quòd si adulto infundatur gratia, non retractanti peccatum, sit ille futurus Filius Dei.

OBJECIES III. Ex Esparza: sola habitualis amicitia, est absolutè & simpliciter amicitia: quæ consistit in habitu amoris mutui, & hîc habitus, constituit amicum eum, cui inest, etiam pro tempore, pro quo actualiter non amat.

RESPONDETUR. Habitualement amicitiam, denominare etiam pro eo tempore, pro quo actualiter non exercetur amor, si præcesserit conversio utriusque partis; si autem sit conversio non nisi unius partis, nego tum fore amicitiam mutua.

INSTAT idem I. Deus potest infundere homini dispositionem permanentem ad bene operandum, etiam meliorem, quàm quæ ab homine acquiri posset per suos actus. Ergo fieri potest, ut fiat amicus Dei, tamen si nullum prius exercuerit Actum.

RESPONSUM. Jam est: infusione illâ denominandam Creaturam, ad quam se DEUS convertit; sed non denominandam, quæ se converterit ad DEUM. Et sicut DEUS, sola sua activitate, non potest nobis infundere dispositionem intellectionis, quæ denominet intelligentem; sic nec poterit infundere dispositio-

*(f)

sio-

sitionem conversionis, quæ denominet conversum.

INSTAT Idem II. Potentia Dei potest infundere habitum, perinde impossibile cum actu virtutis, atque est impossibile cum eodem actu virtutis, per quem proinde habitum, homo sit determinatus ad honestatem, non minus, quam per actum intentivum honestatis.

RESPONDETUR. Retorquendo Argumentum, quod scilicet potentia Dei perinde possit infundere habitum impossibilem cum actu non sciendi, atque est impossibile cum eodem actu non sciendi, vel non cognoscendi, actus sciendi, vel cognoscendi, & tamen non potest facere, ut sit aliquis intelligens, sine ullo actu. Directè autem responderi potest: Infusione illius habitus denominandam Creaturam eam, ad quam se Deus convertit: sed non denominandam eam, ad quam se creatura convertet; nam hæc denominatio sine ullo actu peccatoris haberi non potest.

INSTAT potest III. Non solum is vocatur sciens, qui actu novit; sed etiam is, qui habitualiter novit; & doctus, non tantum is vocatur, qui didicit; sed etiam, cui Deus infunderet illo non discente, habitum. Ergo etiam & conversus poterit dici, cui Deus infunderet, gratiam, illo non convertente se actu, poteritque ille dici conversus ad Deum.

RESPONDETUR. Habitualiter noscentem vocari scientem, ratione actus scientiæ qui præterit; quod si nunquam exivit in actum, sed illi est habitus aliunde infusus, vocabitur sciens potentia. Rursus esse doctum, quantum ad præsens, duo dicit: Noscere habitualiter, & possidere species habitumque scientiæ; illud prius est vitale, nec habetur sine ullo actu: secundum non est vitale, potestque à Deo infundi. Jam autem esse conversum, ut vidimus, est quid vitale.

QUÆRI hic posset. An casu quo Deus sese converteret ad Creaturam, & non Creatura ad Deum, deberet dici peccator justificatus absolute? Sed id resolvi debet proportionaliter ad hanc aliam questionem: An si miraculose, conservaretur gratia cum peccato, dicens foret illa Creatura DEO grata? quando autem in nostra suppositione, ad Creaturam dicitur conversus Deus, non facit hunc sensum: quod non oderit aversionem illam à peccatore non retractatam; sed facit hunc sensum: quod remisit & cassavit jus ad offendi, quod habuit; propter quod rationaliter à Deo retentum, merebatur Creatura habere Deum aversum.

Argumenta Aliorum.

OBJECIT I. Quidam. Quando ex communi ferè omnium sententia, Martyri dormienti, & in peccato mortali existenti, infundi-

tur gratia, sine ullo actu illius; vel ille adhuc est aversus à Deo, vel non? si est aversus à Deo habitualiter? Ergo adhuc peccator erit habitualiter, cum gratia; imò & in æterna Beatitudine. Hoc autem est inconveniens. Sequela ostenditur. Quia peccatum, in quantum est malum, in ratione moris, primario & principaliter, imò intrinsecè dicit aversionem à Deo, & conversionem ad Creaturam, quo posito, jam peccatum manet in illo Martyre, quoad totam tuam intrinsecam malitiam; & solum non manet, quoad aliquid extrinsecum, videlicet quoad aversionem DEI à peccatore.

RESPONDETUR. Formabilem esse Syllogismum, cuius Major & Minor sint de fide, & tamen ostendant Martyri dormienti adulto non infundi gratiam, sine ullo actu illius; qui syllogismus est hic. Nulli adulto, sine proprio motu & actu, infunditur justificationis gratia; est definitum in Tridentino de Justificatione. Nam dicitur anathema esse, qui dicit: quod in justificationis opere, mere passivè nos habeamus. Definitur nos justificari per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum; docuitque Augustinus in illa propositione. *Creare te potui sine te, salvare te non possum sine te.* Omni Martyri dormienti adulto, quando infunditur gratia Martyrii, infunditur gratia Justificationis; tres enim sunt Baptismi species, *et maioremque charitatem nemo habet, &c.* Ergo nulli Martyri dormienti adulto, quando infunditur gratia Martyrii, infunditur sine ullo actu illius.

Deinde, vel procedit Argumentum de actu, vel de possibili: si de actu, nunquam infundetur gratia Martyrii, nisi talem imperfectè convertito: quia nec gratia baptismalis infunditur aliter. Si de possibili? dico talem Martyrem, sine ullo actu suo fore justificatum; ita ut dicatur Deus ad illum esse conversus, non ille ad Deum non ergo jam hæc ratio valebit, sed alia danda erit. Dico possibile esse ut cum peccato illo habituali, habeat gratiam Martyrii. Dico esse possibile ut etiam cum visione habeat illud peccatum, si simul non amet, si verò amet, quamvis amore necessario, manebit jam conversus: quia adhuc vitaliter operans. Imò ad Martyrium in eo qui peccavit mortaliter, requiri actum Contritionis, docuit Palud. Alen. Can. Bann. Less. Sylu. post illo. Bass. V. Martyrium. Sufficere tamen Attritionem docuit Henric. Kon. Suar. qui tamen tom. 3. in 3. p. d. 24. S. 2. cum posuisset Conclusionem primam, per se requiri Contritionem; Conclusionem 2. ponit sufficere Attritionem. Conclusionem 3. excusat Martyrem ab Attritione ob inadvertentiam naturalem. Sed §. Secundo, igitur: appellat hanc Conclusionem non esse certam, sed satis dubiam. Non ergo potest dici, quod sit communis sententia, talem Martyrem justificandum, sine omni actu. Saltem enim debet habere volunt-

voluntatem patiendi Martyrium, quam virtutem Contritionem appellant Docti, apud eundem Suar.

OBJICIT II. Idem. Quando aliquis elicit actum Attritionis, in ordine ad Sacramentum Poenitentiae; vel est adhuc habitualiter averfus Deo, vel non: si non est habitualiter averfus? Ergo jam non habet habituale peccatum? Ergo ulterius, nec Deus erit averfus ab illo: qui enim non est à Deo averfus; nec Deus ab illo est averfus, consequenter justificabitur ante absolutionem, quod est contra fidem; vel dicitur adhuc averfus? Ergo dum absolvitur, & infunditur illi gratia, adhuc erit averfus à Deo, propter mortale quod commisit. Quod ipsum Probat; quia stante actu Attritionis ante absolutionem, est averfus à Deo. Ergo & postea absolutione, erit averfus: quia absolutio, & infusio gratiae, non est actus peccatoris.

RESPONDETUR. Talem peccatorem non esse tunc habitualiter aversum, sed imperfecte; adeoque habere tunc adhuc habituale peccatum; quia malum est ex singulis defectibus: quando autem illi infunditur gratia, imperfectio illa, in ordine ad consecutionem gratiae suppletur à Deo infundente gratiam; licet hoc ipsum non sit de fide, ut alibi notavi. Hoc tamen est, & de fide; & secundum Metaphysicam; de fide, inquam, quod actus Attritionis non sit aequalis actui Amoris, & quod non sit aequae perfecta Conversio ad Deum. Et secundum Metaphysicam, quae docet esse impossibile, ut unus actus secundum rationem suam specificam, transeat in alium actum; secundum rationem ejus specificam. Caterum postea justificatione, uterque sunt pares, contritus & attritus, in habere gratiam justificationis, & non habere peccatum habituale. Licet imperfectiori modo veniat ad habendam gratiam, qui est solum attritus. Et certe, cum ex fide constet, esse imperfectam conversionem ad Deum, Attritionem, quod ille dicit de illa, cum accedit absolutio, Idem nos.

INSTAT. Quod impertinenter se ad remissionem peccati habeat actus proprius; procedit id de possibili, non de eo quod modo est.

RESPONDETUR. In principiis arguentis hoc non posse dici; quia loquitur de Attritione; quam est de fide, non auferre de facto peccatum mortale habituale; & tamen possibile fuit, etiam cum illa non stare (licet forte non nisi de congruo) peccatum habituale.

OBJICIT III. Idem. Posito, quod Petrus sit per actum aliquem à me irrationabiliter averfus, & me injuriaverit, si actus Petri retractans priorem actum, non est ex se & natura sua talis, ut secundum rectam rationem censeatur Petrus ad me conversus absolute & simpliciter, sed tantum id haberet ex mea liberalitate & fa-

vore, certe propter hunc actum, non censeretur Petrus ad me conversus absolute & simpliciter, sed ego potius ad illum. Ergo similiter actus Attritionis, imò & Contritionis elicitus, cum pondus habeat ex liberalitate & favore illum acceptantis Dei, & ex natura rei sit insufficiens, non potest dici absolute & simpliciter vi illius peccator conversus ad Deum, sed magis Deus ad illum. Et sicut qui debet millionem & offert Creditori unum obolum, si Creditor id ex favore, & liberalitate acceptet; non potest dici talis debitor solvere debitum. Ergo & in praesenti idem.

RESPONDETUR. In praesenti duo distinguenda sunt. Imprimis sublatio averfionis, & sublatio injuriae, acquisitioque alicujus favoris, & doni; ut Attritio (licet modo imperfecto) & Contritio, sit sublatio averfionis Creaturae à Deo, ad hoc non indiget acceptatione: quia haec sublatio non aliud est, nisi praedicatis aliis actus, etiam alterius durantis, & ad hoc nec Contritio nec Attritio indiget acceptatione. Si non indiget acceptatione? verè erit illis conversus peccator, & non dicitur tunc, Deus tantum, converti, de quo erat difficultas. Rursus potest considerari sublatio injuriae seu Offensae, acquisitioque doni alicujus. Ad hanc dico indigere acceptatione, licet diverso modo, ut dictum in materia de Merito. Quia verò sublatio injuriae, & acquisitio illa doni, primò stat remissione à Deo, & illius datione, sic, ut in illa sublatione injuriae, & doni acquisitione, potius Deus, quam nos agamus. Unde etiam dici potest conversionem ad Deum, stare indivisibili, adeoque perfici etiam Attritione; est enim oppositio praedicatorum actus, praedicatis peccati. Sed modum ejus esse, non in indivisibili consistentem; consequenter non tantum Contritione, sed & Attritione perfici potest.

INSTAT I. Impertinens est ad remissionem peccati, actus proprius peccatoris.

RESPONDETUR. Est de fide oppositum: quia est de fide; nos ad ultos in negotio salutis; non habere nos mere passivè, justificarique nos voluntaria susceptione gratiae.

INSTAT II. Est de fide id, solum in praesenti ordine.

RESPONDETUR. Etiam discursus oppositorum procedit de praesenti ordine: quia procedit de Attritione, non abolente mortale; cum in alio ordine abolere illud posset, modo alibi explicato. Et sicut damnabilis esset haec propositio: Impertinens est, ad ablationem culpae mortalis satisfactio Christi, quamvis in alio ordine potuerit auferri, & non sanguine Christi; ita damnabilis est haec propositio: Impertinens est ad remissionem peccati actus proprius peccatoris, licet poneret quis in alio rerum ordine, posse sine ullo actu remitti peccatum.

INSTAT III. Alia haec est propositio: Omnis homo

(f)

homo

homo est albus; & alia: Omnis homo contentus in hoc Museo, est albus. Ita ut unâ manente verâ, quæ est restricta; altera universalis sit falsa; ita differunt inter se. Quoties secundum præsentem statum, & quidem ordinariè, peccatum non est retractatum, toties peccatum manet; hæc posterior est vera, prior falsa.

RESPONDETUR. Terminos hæc positos non esse eosdem, cum terminis positis in Prima Instantia, quibus solis diximus oppositum esse de fide. Deinde. Nego, si procedat hæc propositio de adultis, esse illam falsam: Quoties peccatum in adulto non est retractatum, toties peccatum manet.

DIFFICULTAS II.

An Infusio Gratiæ, sit medium necessarium Remissionis peccati?

Hunc titulum sic alii proponunt: An sine infusione gratiæ, possit, perfici Remissio? In qua quæstione divisi sunt Auctores. Affirmat Suarez, Disp. 9. Sess. 4. Tann. Disp. 6. de Gratia. n. 84. Koninck, Disp. 2. Dis. 10. Oviedo de Just. Contr. 4. n. 77. Ripalda. De Ente supernaturali, lib. 6. Sect. 21. Lugo, Rosmer, & alii. Negat Vasquez, Disp. 206. cap. 2. Dicastillo Disp. 1. num. 306. Elparza de Just. quaest. 8. & alii.

DICENDUM est I. Accipiendo remissionem peccati, & justificationem, pro constitutione intrinseca, in esse Filii Adoptivi, implicat id fieri sine infusione Gratiæ. Hanc sententiam in re tenet Scotus, in 4. Disp. 1. qu. 6. §. Ad Argumentum ubi dicitur in Justificatione, duplicem esse mutationem: unam privativam; quâ fit ex inimico non inimicus. Et aliam positivam, quâ fit ex indigno, dignus. Et hanc negat posse fieri, sine infusa forma, secus sentit de priori.

PROBATUR I. Conclusio: sine infusione gratiæ, Justificatus peccator, & esset intrinsecè constitutus in esse Filii Dei, & non esset intrinsecè constitutus: esset constitutus, ut supponitur; non esset autem constitutus, ut Probatur. Quia esse constitutum intrinsecè in esse filii Dei, est habere rationem constitutivam, in esse filii Dei hæc enim synonyma sunt. Sed non infusa gratiâ, nemo haberet rationem constitutivam intrinsecè in esse filii Dei. Ergo non infusa gratiâ, nemo constituitur in esse filii Dei. Minor Probatur: Quia ratio constitutiva intrinsecè in esse filii Dei, est participatio specialis naturæ Divinæ. Sed hæc specialis participatio sine gratia infusa non habetur; quia ista participatio naturæ Divinæ, vel est definitivè gratia; vel aliquid essentialiter illi annexum, ut videre est in pluribus Tridentini, & Augustini locutionibus, fundatis in illo scripturæ dicto, quæ nos dicit admittere, in Consortium naturæ Divinæ.

PROBATUR II. Impossibile est habere effectum formalem primarium, sine ipsa forma; quia aliàs haberetur sine seipso; cum enim effectus formalis, sit ipsa forma, & subiectum aptum, unita; si haberetur effectus formalis sine forma, haberetur sine seipso. Ergo etiam impossibile est, habere esse constitutum intrinsecè filii Dei, sine gratia; quia gratiæ effectus formalis, est illud constitutum.

Hoc idem sic aliter proponitur. Nunc de facto habetur hic effectus à gratia. Ergo impossibile est, illum haberi ab alio, quàm à gratia; sicut impossibile est aliquid dealbari, sine albedine; & si daretur albedo specie distincta à nostrate, nihilominus deberet esse albedo, ut dealbaret: ita si nunc à gratia habetur esse filii Dei, non poterit haberi nisi à gratia, quantumvis fortassis specie distincta. Argumentum procedit de causis Formalibus, non efficientibus.

PROBATUR III. Auctoritate S. Thomæ qui 1. 2. q. 113. ar. 2. o. in ait. *Non posse intelligi remissionem culpæ, si non adsit infusio gratiæ*, quæ auctoritas illius, si non possit intelligi in sensu Conclusionis mox dandæ, saltem intelligi poterit in sensu hujus primæ Conclusionis.

Neque valeret dicas: quod possit aliquis in esse filii adoptivi constitui, sine ullius qualitatis participatione; nam Conclusio addidit terminum. *Intrinsecè* addidit item terminum: per participationem specialem naturæ Divinæ; id autem non habetur in adoptione oculi.

DICENDUM est II. Accipiendo remissionem peccati, prout supponit pro se ipsa, hoc est pro mera remissione peccati, & condonatione Offensæ, illa perfici potest sine infusione gratiæ. Hæc Conclusio prout condistincta à priori, fundamentum habet in Tridentino, quod condistinguit remissionem peccati, ab justificatione; sic enim ait Sess. 6. cap. 7. quæ scilicet justificatio, non est sola peccatorum remissio, sed etiam sanctificatio. Idemque repetit infra. Item habet fundamentum in Patribus quos citatos habes apud Ripalda D. ultimam num. 226. inter quos est Chrysostomus, in Eph. 16. *Deus nos gratiosos habuit in dilecto filio suo, gratiosos nos reddidit, hoc est, non modo à peccatis liberavit, sed & dilectos & amicos effecit.* Idem sentit S. August. lib. 12. de Civ. cap. 17. incipiunt verba: Ipsa nostra Justitia. & in Ench. cap. 52. & lib. 1. de Peccatis & meritis cap. 13.

PROBATUR I. Negativa: Quia id non implicat contradictionem.

CONFIRMATUR. Non implicat, ut Deus tantum sit non offensus, & tamen non positivè amicus in ordine supernaturali, hoc est, largitor donorum excellentium; quæ enim est in hoc implicantiâ, & si in humanis, potest aliquis esse non offensus alteri, non tamen amicus positivè; cur idem in præsentem, dici non poterit? Ergo per hoc,